

Niina Partti

YHTEISÖLLISYYDEN TUKEMINEN ASUINYMPÄRISTÖSSÄ

Yhteisöllisen asumisen hyödyt

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi, ylempi amk
Tekijä	Niina Partti
Työn nimi	Yhteisöllisyyden tukeminen asuinympäristössä Yhteisöllisen asumisen hyödyt
Toimeksiantaja	Juvenia, Nuorisolan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Hyvinvoiva asukas -hanke, Xamk
Vuosi	2021
Sivut	51 sivua, liitteitä 1 sivu
Työn ohjaaja	Katja Komonen

TIIVISTELMÄ

Yhteisöllisyys asumisessa voi ilmetä monin eri tavoin. Asuinalueellisesti se voi tarkoittaa viihtyisää, turvallista ja asukkaita osallistavaa ympäristöä. Asumismuotona yhteisöllinen asuminen voi tarkoittaa yksityisen asunnon ympärillä toimivaa yhteisöllistä kulttuuria, asuinpinta-alaa laajentavia yhteisiä tilaratkaisuja sekä asukkaiden yksilöllisten tarpeiden ja arvojen huomiointia. Asuntorakentaminen on keskittynyt tuottamaan melko yhdenmukaisia asuntoja, ja vaihtoehtona yhteisöllinen asuminen pitkälti puuttuu. Väestölliset ja ekologiset muutokset haastavat yhteiskuntaa kehittämään entistä toimivampia yhteisöllisiä asuinratkaisuja.

Juvenian Hyvinvoiva asukas -hankkeen tavoitteena on kehittää uusia toimintamalleja syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentämiseksi asuinalueilla sekä yhteisömanageritoimintaa. Yhteisömanageri työskentelee asukkaiden ja muiden toimijoiden rajalla. Yhteisömanagerin tehtävänä on tukea asukkaiden omatoimista aktiivisuutta heidän oman yhteisönsä ja ympäristönsä hyväksi. Kehittyvä yhteisömanagerin toimenkuva mahdollistaa uusia tehtäviä esimerkiksi yhteisöpedagogeille.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten yhteisömanagerit tai vastaavat yhteisökehittäjät tukevat asumisen yhteisöllisyyttä ja millaisia hyötyjä yhteisöllinen asuminen heidän mukaansa tarjoaa. Tutkimusotteena oli laadullinen tutkimus. Aineisto kerättiin suorittamalla kuudelle yhteisökehittäjälle teemahaastattelu. Analyysimenetelminä käytettiin sisällönanalyysiä ja teemoittelua.

Tulosten mukaan yhteisöllisyyttä tukevat asukkaiden yhteiset päämäärät ja yhteistoiminta, mahdollisuudet vaikuttaa asuinympäristöä koskeviin päätöksiin, vapaaehtoisuus, naapuriaputoiminta sekä selkeä ja avoin viestintä. Myös viihtyisät yhteistilat, kuten erilaiset oleskelutilat, luovat pohjaa yhteisöllisyydelle. Yhteisöllisyys mahdollistaa turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä helpottaa tarvittaessa arkea. Tavaroiden ja palveluiden jakaminen tukee ekologisuutta ja taloudellisuutta.

Yhteisöllisyyttä voidaan tukea pienillä asioilla. Siihen voidaan panostaa myös jo rakennuttamisvaiheessa. Opinnäytetyön tuloksia voidaan soveltaa taloyhtiöissä, lähiötyössä sekä asuin yhteisöjen suunnittelussa.

Asiasanat: yhteisöllisyys, asuin ympäristö, osallistuminen, asukkaat

Degree	Master of Humanities
Author	Niina Partti
Thesis title	Developing communality in the living environment Benefits of co-living
Commissioned by	Juvenia, Youth research and development centre, Wellbeing of a resident -project, Xamk
Time	June 2021
Pages	51 pages, 1 appendix page
Supervisor	Katja Komonen

ABSTRACT

Communality in the living environment can appear in various ways. In a neighborhood it can be defined as an orderly, safe and engaging environment for its residents. As a form of housing, co-living can signify a private apartment around a communal culture, common area solutions to expand the living space and consideration of the individual needs and values of the residents. Housing construction has focused on producing fairly consistent housing, and co-housing is largely lacking as an alternative. Demographic and ecological changes challenge society to develop more functional co-living solutions.

The aim of the Wellbeing of a resident -project in Juvenia is to develop new operating models to decrease exclusion and inequalities in the neighborhoods, as well as community management activities. The community manager works between the residents and other operators. Community managers' mission is to support the residents' independent activity for their own wellbeing of community and environment. The evolving duty of a community manager enables new operating fields for community educators, for instance.

The objective of this thesis was to study how community managers or equivalent community developers support the communality of living and what benefits they perceive co-housing to offer. The research approach was qualitative. The data was collected by conducting a semi-structured interview for six community developers. Content analysis and thematic design were used as analysis methods.

According to the results, communality is supported by common goals and cooperation of the residents, opportunities to influence decisions concerning the shared living environment, voluntariness, neighbor help activities as well as clear and transparent communication. Comfortable common areas, such as divergent lounges, also create a foundation for communality. Communality enables a sense of security and solidarity and helps with everyday life if necessary. The sharing of goods and services supports ecology and economy.

Communality can be supported with small actions. It can also be invested already during the construction phase. The results of the thesis can be applied in housing cooperatives, community social work and designing of residential environment.

Keywords: communality, residential environment, participation, residents

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	YHTEISÖLLINEN ASUMINEN	7
2.1	Yhteisöllinen asuminen käsitteenä.....	7
2.2	Yhteisöllinen asuminen ilmiönä.....	10
2.3	Aikaisemmat tutkimukset yhteisöllisestä asumisesta.....	16
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	21
3.1	Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko.....	21
3.2	Tutkimuskysymykset.....	22
3.3	Tutkimusote	22
3.4	Aineistonkeruumenetelmä	23
3.5	Aineistonkeruuprosessin kuvaus	24
3.6	Aineisto ja analyysiprosessi	25
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	27
4.1	Yhteisöllisyyden tukemisen menetelmät	27
4.1.1	Yhteistoiminta	27
4.1.2	Vaikuttamismahdollisuudet	30
4.1.3	Yhteistilat	32
4.1.4	Naapuriapu	33
4.1.5	Ongelmanratkaisu.....	35
4.2	Yhteisöllisyyden hyödyt	38
4.2.1	Sosiaaliset hyödyt ja turvallisuus	38
4.2.2	Ekologiset ja taloudelliset hyödyt	40
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	41
	LÄHTEET.....	47
	LIITTEET	

Liite 1. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Suomessa asuntorakentaminen on keskittynyt tuottamaan melko yhdenmukaisia asuntoja yhdenmukaisille asukkaille. Väestömuutokset kuten perheiden monimuotoistuminen, ikääntyminen ja yksinäisyyden lisääntyminen eri ikäisten keskuudessa haastavat kehittämään uudenlaisia asumisen malleja. (Helamaa & Pylvänen 2012.)

Yhteisöllinen asuminen voi lähtökohtaisesti tarkoittaa monia eri asuinmuotoja, mutta tässä opinnäytetyössä se tarkoittaa Helamaan ja Pylväsen (2012) määritelmän mukaan kotitalouksien yksityisiä asuntoja, joita ympäröivät yhteiset tilat, yhteistoiminta ja yhteisöllinen kulttuuri. Yhteisölliseen asumiseen liittyy myös asukkaiden oma aktiivisuus lähiympäristönsä toimijoina, asiantuntijoina ja ylläpitäjinä. Asuinyhteisöt päättävät itse, miten ja millä tasolla yhteisöllisyys toteutuu. Näin ollen yhteisöllisyys voi yksinkertaisimmillaan tarkoittaa viihtyisää ja turvallista asuinympäristöä, kohteliasta naapureiden huomiointia ja vastuullista käyttäytymistä. Joissakin tapauksissa se voi tarkoittaa naapureita, joiden kanssa halutaan viettää tavallista enemmän aikaa, harrastaa ja tehdä yhteistyötä yhteisen asuinympäristön hyväksi. Yhteiset oleskelutilat laajentavat kotia oman asunnon seinien ulkopuolelle, mikä mahdollistaa vapaaehtoista yhteistoimintaa ja jakamistaloutta. (Helamaa & Pylvänen 2012.) Opinnäytetyö ei siis käsittele yhteisasumista, jossa jo itse asunto keittiöineen ja wc-tiloineen jaetaan muiden kanssa. Yhteisasumisella viitataan kommuuneihin, kimppakämppiin ja soluasuntoihin (Hyödynmaa 2020).

Opinnäytetyö ei myöskään käsittele ikääntyvien palvelutaloja, nuorisokoteja tai muita erityisryhmien tukiasuntoloita, joihin yhteisöllisen asumisen ratkaisut usein yhdistetään. Ikääntyneiden on toki todettu olevan yksi yhteisöllisestä asumisesta eniten hyötyvä ryhmä, joille yhteisöllisen asumisen muotoja on tähän mennessä suunniteltu melko paljon (Helamaa & Pylvänen 2012; Glass 2013). Kyse ei kuitenkaan ole palvelukodeista, sillä asukkaat ovat yhteisöllisen asumisen kohteisiin muuttaessa vielä hyväkuntoisia ja aktiivisia (Kerovuori 2012). Opinnäytetyön tarkoituksena on käsitellä yhteisöllisen asumisen mahdollisuuksia kaiken ikäisille yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Yh-

teisöllisen asumisen toivotaan tuovan lisäarvoa asukkailleen, ennaltaehkäisevän sosiaalisia ongelmia ja tukevan toimintakykyä (Helanmaa & Pylvänen 2012).

Opinnäytetyö tehdään Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenian Hyvinvoiva asukas -hankkeen yhteyteen. Hankkeen tarkoituksena on tukea asuinalueiden asukkaiden yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tietyillä asuinalueilla Mikkelissä. Hankkeen kohderyhmänä ovat ensisijaisesti työttömät ja muut syrjäytymisvaarassa olevat, mutta lopulta yhteisöllisyyttä kehitetään kaikkia varten. Hankkeen puitteissa on kutsuttu asukkaita yhteen erilaisten tapahtumien ja projektien muodossa. Samalla muotoillaan yhteisömanageroinnin työnkuvaa. Yhteisömanagerit ovat toistaiseksi tunnettuja lähinnä vain markkinoinnin ja viestinnän alalta. Asukkaiden yhteisöllisyyttä tukevia yhteisömanagereita on toistaiseksi vielä hyvin vähän. Yhteisömanageri työskentelee eri tahojen ja asukkaiden rajalla. Hänen tehtävänsä on tukea asukkaiden yhteishenkeä ja osallistumisen mahdollisuuksia erilaisin menetelmin. Yhteisömanagerin työnkuva laajentaa yhteisöpedagogin tehtäviä perinteisestä nuorisotyöstä uusiin yhteisöihin ja alueisiin. Yhteisömanageroinnin työmuotoa voidaan tulevaisuudessa sisällyttää yhteisöpedagogikoulutukseen. Hanke on toteutettu yhteistyössä ViaDia Mikkelin ry:n kanssa. (Lintumäki 2019; Lintumäki & Vesterinen 2020.)

Opinnäytetyön kohteena on yhteisöllinen asuminen ja yhteisömanagerin työnkuva. Tavoitteena on selvittää, miten yhteisömanagerit tukevat asukkaiden yhteisöllisyyttä ja mitä hyötyjä yhteisöllinen asuminen heidän mukaansa tarjoaa. Toisin sanoen selvitetään, miten ja miksi yhteisöllistä asumista kehitetään. Asuinyhteisöjen yhteisömanagereita on melko vähän ja heidän työnkuvansa ja nimikkeensä vaihtelevat. Näin ollen tutkimuksen kohderyhmänä on asukasyhteisöjen kehittäjät nimikkeestä riippumatta. Heitä kutsutaan tässä opinnäytetyössä nimellä yhteisökehittäjä.

Tutkimusta varten haastateltiin kevään 2021 aikana yhteisökehittäjiä, jotka työskentelevät asukasyhteisöjen parissa. Haastattelut toteutettiin etänä Teams-viestintäalustalla yksilohaastatteluina. Tutkimusotteena on laadullinen tutkimus ja aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelu. Analyysimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysiä ja teemoittelua.

Haastateltavista neljä työskentelee vuokra-asuntotoimistoissa kerrostalojen ja kortteleiden parissa (H1-H4), yksi asuinalueiden yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kehittävässä projektissa (H5) ja yksi yrittäjänä yhteisöllisten asumisratkaisujen perustajana (H6). H6 lisäksi asuu perustamassaan yhteisössä pienellä omakotitaloalueella. Asukkaat eivät kuulu mihinkään erityisryhmiin, eikä asuinyhteisöissä korostu mikään tietty uskonto tai aate. Asukkaat ovat siis eri ikäisiä ja itsenäisesti toimeentulevia ihmisiä. Jokaisella ruokakunnalla on oma yksityinen asuntonsa.

Yhteisöllinen asuminen nähdään ajankohtaisena ja trendikkäänä ilmiönä, mutta sitä on tähän mennessä tutkittu vain vähän (Carrere ym. 2020). Myös asukasyhteisökehittäjän toimenkuva melko uusi ja vakiintumaton. Opinnäytetyön tuloksia on mahdollista soveltaa esimerkiksi taloyhtiöissä, kunnalla osallisuustyön parissa tai asuinyhteisöjen suunnittelussa.

2 YHTEISÖLLINEN ASUMINEN

2.1 Yhteisöllinen asuminen käsitteenä

Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan yhteenkuuluvuutta, osallisuutta, liittymistä ja identifioitumista johonkin sellaiseen, jonka kokee arvokkaaksi (Leponiemi 2019, 13). Yhteisöllisyys on myös tunnetta ryhmän sisäisestä luottamuksesta ja turvallisuudesta. Yhteisön jäsenet kokevat olevansa merkityksellisiä itselleen ja toisilleen. (Birck 2020, 5.)

Osallisuus liittyy usein kansalaisten aktiivisuuteen, aktivointiin, yhdenvertaisuuteen, demokratiaan ja mahdollisuuksiin. Osallisuuden voidaan nähdä olevan myös liittymistä, osallistumista, vaikuttamista, kuulumista, yhteisyyttä ja mukaan ottamista. Osallisuus on kuulumista kokonaisuuteen, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja elämän merkityksellisyyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. (Isola ym. 2017, 3.) Asukasosallisuudella tarkoitetaan asukkaan oikeutta osallistua ja vaikuttaa alueensa päätöksentekoon (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2019). Asukkaiden osallisuus on keskeistä asukasyhteisöjen kehittämisessä (Keskitalo 2020).

Tämänhetkisen kirjallisuuden perusteella yhteisöllinen asuminen (*collective housing, cohousing*) on monitulkintainen käsite, eikä sille vaikuta olevan yhtä oikeaa määritelmää (Carrere 2020). Chiodelli ja Baglione (2013) kritisoivat, että yhteisöllisen asumisen käsitettä käytetään sekavasti, eikä aina ole selvää, mitä sillä tarkoitetaan. Yhteisöllinen asuminen voi lähtökohtaisesti tarkoittaa monenlaisia asumisen muotoja.

Tässä opinnäytetyössä yhteisöllinen asuminen tarkoittaa Helamaan ja Pylväsen (2012) määritelmän mukaan kotitalouksien yksityisiä asuntoja, joita ympäröivät yhteiset tilat, yhteistoiminta ja yhteisöllinen kulttuuri. Näin ollen esimerkiksi tavallinen kerrostalo tai omakotitaloalue voi olla yhteisöllinen. Yhteisöllisyys voi ilmetä esimerkiksi tavallista laajempina jaettuina tiloina omien yksityisasuntojen ulkopuolella. Yhteiset tilat mahdollistavat vapaaehtoisen yhteisöllisyyden, ja oman asunnon riittävä varustelu ei pakota yhdessäoloon (Kerovuori 2012). Opinnäytetyö ei siis käsittele yhteisasumista kuten kommuuneja, kimppakämppejä tai soluasuntoja (Hyödynmaa 2020). Kunkin asuinyhteisön asukkaat määrittelevät itse, miten ja millä tasolla yhteisöllisyys tarkalleen ottaen toteutuu (Helamaa & Pylvänen 2012). Asunnot voivat olla vuokra- tai omistusasuntoja (Economic & Social Research Council 2016). Asukkaat ajattelevat yhteisöllisen asumisen tuovan jotain lisäarvoa asumiseensa (Kerovuori 2012).

Suomalaisille asuminen tarkoittaa usein ensisijaisesti yksityisyyttä, joten yhteisöllisyys voi kuulostaa vieraalta. Suurin osa yhteisöllisyydestä vaikuttaa tänä päivänä toteutuvan sosiaalisen median kanavien kautta. Toimivissa ratkaisuissa yhteisöllisyys ei kuitenkaan ole pakottavaa tai yksityisyyttä poissulkevaa. Epäsuosituissa yhteisöllisissä ratkaisuissa tilanne on usein päinvastainen, ja yhteiset tilat ovat usein epävihiytyisiä. Uusissa yhteisöllisen asumisen ratkaisuissa jaettuihin tiloihin panostetaan, ja ne mahdollistavat toimintoja, joita on vaikea toteuttaa yksityisten asuntojen sisäpuolella. Esimerkiksi talon lasten yhteinen leikkihuone tai kuntosali voi olla osa asuinyhteisöä. Yhteisöllisyys mahdollistaa myös läheltä saatavaa apua arjen haasteisiin. (Maununaho 2019.)

Helamaa ja Pylvänen (2012, 25-27) ovat luokitelleet asumisen yhteisöllisyyden kolmeen tasoon: yhteisöllisyyttä synnyttävään kaupunkitilaan, yhteisölliseen lähiympäristöön (asuinalueeseen) ja asuinyhteisöön. Yhteisöllisessä kaupungissa kaupunkilaiset eivät ole passiivisia asukkaita, vaan aktiivisia toimijoita kodin ulkopuolella. Kaupunkilaiset tuntevat yhteisen kaupunkitilan omakseen, ja tiloista syntyy vastuun tunnetta, jolloin niistä pidetään myös parempaa huolta. Kaupunkilaisten yhteistoiminnan myötä syntyy tiloja, tapahtumia ja käytäntöjä, jotka luovat tarttumapintaa sosiaaliseen kanssakäymiseen. Yhteisöllisen kaupunkitilan luominen vaatii kaupungeilta avointa ja innostunutta asennetta uusiin ideoihin ja myös ei-kaupallisten yhteisöjen toimintavaltaan. Asukkaiden aktiivisuutta tulee tukea. (Helamaa ja Pylvänen 2012, 25-27.)

Asuinalueiden yhteisöllisyydessä on suuria eroja. Asuinalueilla on oma identiteettinsä, jonka muodostumiseen vaikuttavat alueen syntyhistoria, sijainti, rakennuskanta ja sosioekonominen rakenne. Julkiset tilat voivat toimia asukkaiden välisinä kohtaamispaikkoina, mikä helpottaa sosiaalisten verkostojen rakentumista. (Helamaa & Pylvänen 2012.)

Asuinyhteisön taso tarkoittaa esimerkiksi yksittäistä kerrostalokorttelia (Helamaa & Pylvänen 2012). Tässä opinnäytetyötutkimuksessa keskitytään pääasiassa asuinyhteisön tasoon sekä lähiympäristön (eli asuinalueen) tasoon.

Yhteisölliseen asumiseen liittyy asukkaiden oma aktiivisuus lähiympäristönsä toimijoina, asiantuntijoina ja ylläpitäjinä. Joskus asukkaat ovat aloitteellisia jo asuinkohteen suunnittelu- ja rakennuttamisvaiheessa. Yhteisöllinen asuminen ei välttämättä sisällä erityisiä vastuita tai velvollisuuksia, ja yhteisöllisyys perustuu lähtökohtaisesti vapaaehtoisuuteen. (Helamaa & Pylvänen 2012.)

Yhteisöllisen asumisen lisäksi voidaan puhua myös yhteisöasumisesta. Yhteisöasuminen voidaan nähdä hieman tavoitteellisempänä ja asukasta velvoittavampana kuin yhteisöllinen asuminen. Raja yhteisöllisen asumisen ja yhteisöasumisen välillä ei kuitenkaan ole ehdoton. (Helamaa & Pylvänen 2012, 25.) Yhteisöllisen asumisen ja yhteisöasumisen käsitteitä käytetään usein toistensa synonyymeinä (Paavolainen 2021, 18). Tässä opinnäytetyössä käytetään yhteisöllisen asumisen käsitettä.

Yhteisöllisiä asumiskohteita on viime vuosina suunniteltu enimmäkseen ikään-tyville. Ikääntyvien asuinyhteisö on eri asia kuin palvelu- tai vanhainkoti, sillä asuinyhteisöihin muutetaan hyväkuntoisina. Asukkaat tuottavat tai tilaavat tarvitsemansa palvelut itse. (Kerovuori 2012.) Yhteisöllisyyttä on tavoiteltu myös eri ikäisten asukkaiden välille, kuten Helsingin Sukupolvien korttelissa. (Mau-nunaho 2019.) StudioKoti on Sato-yhtiön yhteisöllisen asumisen pilottikohde, jonne valmistui miniasuntojen lisäksi yhteistiloja. StudioKodissa ei ole ikära-joja. Saton yhteisömanagerin mukaan yhteisöllisyydellä voidaan ennaltaeh-käistä yhteiskunnallisia ongelmia kuten yksinäisyyttä ja eristäytyneisyyttä. (Sato 2017.)

Asukkaiden yhteisöllisyyden kehittäjänä toimiva yhteisömanageri työskentelee asukkaiden ja muiden toimijoiden rajalla. Hänen tehtävänsä on innostaa asuk-kaita aktiivisiksi toimijoiksi oman yhteisönsä ja ympäristönsä hyväksi. Yritys-kentällä yhteisömanagereita on ollut jo pitkään markkinoinnin, viestinnän ja asiakaspalvelun parissa. (Lintumäki 2019.)

Yhteisöpedagogiikassa yksilöille annetaan mahdollisuuksia toimia yhdessä si-ten, että yksilöiden välille syntyy toimivia vuorovaikutussuhteita. Ryhmissä toi-miessaan yksilöt oppivat ottamaan toiset huomioon ja kasvavat itse persoo-nina, oppivat toisiltaan ja tulevat hyväksytyksi omina itsenään. Samalla he tie-dostavat, että toimimalla itse asioihin voi vaikuttaa. Yhteisöllinen pedagogiikka yhdistää siis ihmisenä kasvamisen ja aktiivisen kansalaisuuden. Yhteisöpeda-gogiikka yhdistetään yleensä nuorisotyöhön ja koulumaailmaan. (Kauhanen 2011, 7.) Kehittyvä yhteisömanagerin toimenkuva mahdollistaa uusia työkent-tiä yhteisöpedagogeille, joiden tehtävät ovat perinteisesti liittyneet nuorisotyö-hön (Lintumäki 2019).

2.2 Yhteisöllinen asuminen ilmiönä

Yhteisöllinen asuminen on ajankohtainen ilmiö. Se on Suomessa kuitenkin vielä melko harvinaista. Asuntorakentaminen on keskittynyt tuottamaan melko yhdenmukaisia asuntoja yhdenmukaiseksi oletetuille asukkaille. Yhteisöllinen asuminen yhdistetään lähinnä vain erilaisiin erityisasumisen kohteisiin kuten asuntoloihin ja hoitokoteihin. Yhteisöllinen asuminen vaihtoehtona perinteisten

asumismuotojen rinnalla valitettavasti puuttuu. Yhteisölliseen asumiseen saatetaan edelleen liittää tietynlaisia kulttuurisia uskomuksia ja mielikuvia, jotka pitävät yllä käsitystä perinteisistä asumismalleista. Erilaisia yhteisöllisiä kokeiluja on toki tehty ja osa niistä on vakiintunut, mutta kehitettävää vielä riittää. (Helamaa & Pylvänen 2012.)

Muissa Euroopan maissa kuten Ruotsissa, Tanskassa, Hollannissa, Saksassa ja Itävallassa yhteisöllisestä asumisesta löytyy monia esimerkkejä. Sekä ikääntyneet, nuoret että lapsiperheet luovat yhteisöllisyyttä eri tavoin ja erilaisin tilaratkaisuin niin asuinyhteisöissä kuin lähiympäristössä. (Helamaa & Pylvänen 2012.)

1800-luvun lopulla arvioitiin, että yhteiskunnan kehitys ja muuttoliike johtaisivat yhteisöjen häviämiseen (Chaskin 2013, Keskitalon 2020, mukaan). Nyky-yhteiskunnassa lisääntyvä liikkuvuus ja uudet kommunikaatiokeinot ovatkin vapauttaneet asukkaat perinteisistä alueellisista siteistä ja lisänneet valinnanmahdollisuuksia. Suhteet eivät enää perustu maantieteelliseen alueeseen vaan laajempiin yhteyksiin. (Weil ym. 2013, Keskitalon 2020, mukaan.) Sitran Megatrendit 2020 -selvityksen mukaan yhteisöllinen asuminen ja jakamistalous haastavat vallalla olevaa yksilökeskeistä kulttuuria. Kaupungeissa voi tulevaisuudessa yleistyä yhteisöllisempi ja maaseutumaisempi asuminen, ja harvemmin asutuilla seuduilla puolestaan kaupunkimainen toiminta. Kotimaan matkailun mahdollinen lisääntyminen ja maatalouden monimuotoistuminen saattavat lisätä työvoiman tarvetta maaseudulle. Väestön ikääntyessä ja monimuotoistuesssa ja verkostomaisen vallan voimistuessa syntyy uusia yhteisöjä. Trendinä on kiireellinen ekologinen jälleenrakennus. (Dufva 2020.)

Väestömuutokset kuten perhemuotojen monimuotoistuminen ja asumisprefereenssien yksilöllistyminen eri-ikäisten keskuudessa ovat luoneet uusia tarpeita yhteisöllisiä asumisratkaisuja kohtaan. Ikääntyvälle, pitkäikäiselle väestölle yhteisöllinen asuminen tukee aktiivisuutta ja toimintakykyä. Nuorille yhteisöllinen asuminen tuottaa tukea itsenäisen elämän aloittamiseen. Yhden ja kahden hengen kotitalouksien määrä on kasvanut viime vuosikymmeninä merkittävästi. Suomessa sukulaisuuteen perustuvien yhteisöjen merkitys on pienentynyt, ja asumista on leimannut yksin pärjäämisen kulttuuri. Yhteisöllinen asuminen tukee paikallisten tukiverkostojen rakentumista, ehkäisee syrjäytymistä ja

toimii varhaisen puuttumisen yksikkönä. (Helanmaa & Pylvänen 2012.) Yhteisöllisyyden on sanottu lisääntyvän tulevaisuudessa kaikissa ikäluokissa (Economic & Social Research Council 2016).

Yhteisöllistä asumista mahdollistamalla voidaan Helamaan ja Pylväsen (2012) mukaan saavuttaa esimerkiksi syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäisemistä, ekologista kestävyyttä, turvallisuutta, ystäväpiirin laajentumista, innostavaa naapuruutta, taitoja erimielisyyksien sovitteluun, avoimuutta, aktiivisuutta, uuden oppimista sekä yhteisöllisyyden lisääntymistä myös yhteiskunnallisella tasolla. (Helamaa & Pylvänen 2012, 19-21.) Myös Birck (2020) kertoo yhteisöllisyyden kehittäminen asumisessa olevan ajankohtaista, sillä siitä toivotaan ratkaisuja yksinäisyydelle, turvattomuudelle ja niistä johtuville ilmiöille.

Sampsonin kollektiivisen pystyvyyden (*collective efficacy*) teorian mukaan naapurustolla tai asuinyhteisöllä on kyky hallita yhteisöön kuuluvien yksilöiden käytöstä ja näin ollen estää epätoivottua toimintaa. Kollektiivinen pystyvyys mahdollistaa turvallista, järjestyksenmukaista ja siistiä ympäristöä naapuruston asukkaille. Jos yhteisö jakaa samat arvot ja haluaa toimia yhteistyössä, heidän on todennäköisempää luoda viihtyisiä ja turvallinen ympäristö. (Sampson ym. 1997.)

Yhteisöllisen asumisen sanotaan olevan myös ekologista ja energiaa säästävää. Se myös mahdollistaa yksilölle edullisemmat elinkustannukset. Vähemmän konkreettisia etuja voivat olla muun muassa lisääntynyt itsetietoisuus ja myötätunto. (Economic & Social Research Council 2016, 9.)

Yhteisöllisyys, ekologisuus ja jakamistalous kuuluvat tulevaisuuden trendeihin, samoin kuin asuinalueiden brändäys, liikuteltavat älykodit ja erilaiset mikrokoedit. Myös asumista tukevien palveluiden tuominen taloyhtiöihin rakennuttajien ja isännöintitoimistojen kautta korostuu. Taloyhtiöiden ja asuinalueiden yhteisöllisyyttä voidaan edistää muun muassa digitaalisia ratkaisuja hyödyntämällä. (Hankesuunnitelma 2020.)

Yhteinen tila on keskeisessä roolissa asumisen yhteisöllisyyden rakentumisessa. Asuinkortteleissa voi olla yhteistiloja, jotka laajentavat asuinpiiriä ja tuovat joustoa asumiseen. Ei ole kuitenkaan itsestään selvää, että yhteiset tilat

toimisivat onnistuneesti. Vuosien 1980 ja 1994 välillä suunnitteluohjeet edellyttivät yhteisten kerhotilojen rakentamista kerrostaloihin. Taloudellisesti tuottamattomien ja osin epäviihtyisien tilojen rakentamisesta kuitenkin luovuttiin. Yhteisöllisyyden muodostuminen riippuu monista asioista, kuten asukkaiden omasta toimijuudesta ja aktiivisuudesta. (Helamaa & Pylvänen 2012, 30-31.)

Lehtoruusu (2018) kirjoittaa nuorten ja opiskelijoiden asumistoiveista: Perinteiset soluasumisen ja asukasdemokratian mallit eivät välttämättä tue yhteisöllisyyttä. Nuoret tarvitsevat laajempia vaikuttamismahdollisuuksia. Soluasumisen sijaan yhteisöllinen asuminen voi tarkoittaa myös laajemman asuinympäristön yhteisöllisyyttä. Aktiiviset asukkaiden Facebook-ryhmät ja matalan kynnyksen mahdollisuudet toteuttaa asuinyhteisön yhteisiä projekteja kuuluvat tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tämä edellyttää uudenlaista ajattelua ja tehtävänkuvia myös vuokranantajataholta. (Lehtoruusu 2018.)

Yksi tapa päästä asumaan yhteisöllisesti on myös ryhmärakennuttaminen. Ryhmärakennuttamisessa asukasryhmä rakennuttaa tai korjauttaa asuntoaan tai asuntojaan yhdessä. Ihmisten motiiveja omatoimiseen ryhmärakennuttamiseen on usein hinnansäästö tai sellaisen asunnon rakentaminen, jota ei löydy markkinoilta. Samalla asukkaiden välille syntyy yhteisöllisyyttä ja tuttuutta luonnostaan yhteisen projektin kautta. (Kerovuori 2012.)

Kuntatasolla asukazosallisuus voi toteutua monella tavalla. Tieto-osallisuuteen kuuluvat vuorovaikutus ja asukkaiden kuuleminen, viestintä ja viestintäkanavat, sähköiset palvelut ja osallistumiskanavat, ohjaus ja neuvonta ja asiakaspalautekyselyt. Suunnitteluosallisuutta ovat kylä- ja järjestöillat, hankkeet ja yhteiskehittäminen. Toimintaosallisuutta ovat yhdessä järjestetyt tapahtumat, vapaaehtoistoiminta, järjestötoiminta ja pop up -toiminta. (Rask & Ertio 2019, 6.)

Ympäristöllä on merkittävät vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja toimintakykyyn. Asuinympäristön yhteiset tilat vaikuttavat naapuruston mahdollisuuksiin muodostaa yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia tukiverkostoja. Vajaa-käyttöisten tilojen aktivointi ja muu tilojen kehittäminen koko asuinalueen tasolla mahdollistaa uudenlaista yhteisöllisyyttä naapurustossa. (Tampereen yliopisto s.a.)

Kaupunkitason suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon yhteisöllistä asu-
mista tavoittelevat rakennuttajat. Esimerkiksi Tanskassa tämä on mahdollista-
nut muun muassa toimivan alueellisen yhteisautoverkoston, jolla on vaikutusta
asukkaiden liikkumistottumuksiin ja kulutukseen. (Helamaa & Pylvänen 2012,
31.)

Erilaiset tapahtumat yksityisen ja julkisen tilan rajapinnoilla lisäävät osallistu-
mismahdollisuuksia ja uuden kulttuurin luomista lähiympäristössä. Näin kävi
esimerkiksi Tampereen Annikinkadun asuinkorttelissa, jonka sisäpihalla asuk-
kaat ovat järjestäneet monenlaisia avoimia tapahtumia. Yksi näistä on alun-
perin talkoovoimin järjestetty runofestivaali, joka on nykyään yksi Suomen
suurimmista runofestivaaleista. (Helamaa & Pylvänen 2012, 30-31.)

Haapasalo (2010) kirjoittaa, että jos myös puolijulkiset tai puoliyksityiset tilat
tunnettaisiin omaksi kodiksi, voimistuisi suhde niissä toimiviin ihmisiin ja luon-
teviin kohtaamisiin. Hän pohtii, olisiko myös suurempiin kaupunkeihin mahdol-
lista saada pikkukaupunkimaista kylätunnelmaa. Onnistunut yhteisöllisyys vai-
kuttaa vaativan asukkaiden yhteisiä visioita ja osallistumista. Julkisen, puolijul-
kisen ja yksityisen tilan tulee tukea asukkaiden luontevaa ja vapaaehtoista
kohtaamista. Pitkäaikaista sitoutumista asuinpaikkaan tukee esimerkiksi asun-
tojen muuntelu tarpeen mukaan esimerkiksi huoneluvun osalta. Sitoutuminen
samaan asuinpaikkaan puolestaan tukee kyläytymisen mahdollisuutta. (Haa-
pasalo 2010.)

Birck (2020) esittelee esimerkkejä yhteisöllisyyden synnyttämiseen asuinalue-
ella yhteisökoordinaattorin toimesta: Yhteisökoordinaattorin tehtävänä on
luoda ihmisille paikkoja, joissa tutustumista, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja
luottamusta voi syntyä. Usein henkilökohtaiset kutsut ja kohtaamiset rohkaise-
vat ihmisiä liittymään uuteen toimintaan. Tavoitteena on tuoda esiin ihmisten
mahdollisesti piilossa oleva tarve yhteisölliseen naapuruuteen. Tilat ja istuin-
paikat tukevat yhteisöllisyyden muodostumista. Myös tapahtumat ja harrastus-
toiminnan mahdollisuus synnyttävät yhteisöllisyyttä. (Birck 2020.)

Esteetön yhteisöllisyys viittaa Birckin (2020) mukaan siihen, miten yhteisölli-
syyys voidaan mahdollistaa kaikille ja miten madalta yhteisöön liittymisen ja

siinä toimimisen kynnyksiä. Esteetön yhteisöllisyys perustuu neljään toimintamalliin: 1. Innostetaan asukkaita yhteistyöhön. Varsinkin yhteisöllisen elämän alussa on tärkeää kutsua asukkaat yhteen ja tutustuttaa heidät toisiinsa. 2. Synnytetään naapuruutta arvostavaa ja avointa vuorovaikutuskulttuuria. Yhteisöllisessä naapurustossa kaikkia tervehditään ja spontaani arjen apu on luontevaa. Uudet asukkaat perehdytetään ja liitetään yhteisöön, mikä mahdollistaa yhteisöllisyyden jatkuvuuden asukasvaihtuvuudesta huolimatta. 3. Varmistetaan asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksien saatavuutta. Kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua toimintaan haluamallaan panoksella. Uudet ideat ovat tervetulleita. Vastuut jaetaan yhteisölle mielekkäällä tavalla. 4. Mahdollistetaan monipuolista ja osallistavaa yhteistä tekemistä, lisätään itsensä toteuttamisen mahdollisuuksia ja hyväksytyksi tuleminen kokemuksia. (Birck 2020.)

Perinteisessä hierarkiassa valta keskittyy vain pienen joukon käsiin. Niin ei kuitenkaan tarvitse olla, vaan kaikki yhteisön jäsenet voivat osallistua yhteisön toiminnan määrittelyyn, suuntaan ja ideointiin. Jonkinlaiset rajat ja toimintamallit tulee kuitenkin määrittää pienemmän joukon toimesta, jotta ideat konkretisoituisivat käytäntöön. Tämä pienempi joukko voi tarkoittaa yhteisömanageria tai yhteisömanagereita, jotka ovat hyvin sitoutuneita ryhmän toimintaan, pitävät viime kädessä langat käsissään ja opastavat tarvittaessa luoden jäsenille erilaisia toimintamahdollisuuksia. Yhteisömanagerit ovat yhteydessä eri tahoihin, kehittävät toimintaa ja hoitavat yhteisöä. (Blomberg 2014.)

Ihmisillä on erilaisia syitä osallistua tai olla osallistumatta yhteisölliseen toimintaan. Ensinnäkin on tärkeää, että palkinnot yhteisöön kuulumisesta ovat suuremmat kuin siitä aiheutuvat ajan ja vaivan uhraukset. Palkinnot voivat näyttyä hyvin monella tavalla, kuten asuinviihtyvyyden kasvattamisena, rahallisen tuottona tai hyvänolon tunteena. Myös suhteet muiden kanssa kuten uusien ystävien saaminen tai vaikutusvallan kasvattaminen voivat olla syitä toimimaan yhdessä. Joskus ryhmän olemassaolo mahdollistaa sellaista, mikä ei onnistuisi ilman muiden apua. Lisäksi toiminnasta tulee saada aikaan konkreettisia tuloksia, jotta mielenkiinto säilyy. Myös oman arvomaailman jakaminen yhteisön kanssa saa yksilön liittymään yhteisön toimintaan, varsinkin jos arvomaailmaan ei löydy vastakaikua muualta lähipiiristä. On myös tärkeää, että jokaiselle jäsenelle löytyy oma mieluinen rooli ja tehtäväkuva. Rooli voi

olla aktiivinen tai satunnainen toimija tai osallistuja. Suurin osa ihmisistä kuuluu aktiivisiin tai satunnaisiin osallistujiin, jotka samaistuvat mielellään yhteisöön mutta eivät kuitenkaan käytä siihen merkittävästi omia resurssejaan. Lopuksi, ihmiset haluavat usein saada tunnustusta ja arvostusta myös muilta kuin yhteisön jäseniltä, jotta he kokisivat tekemänsä asian innostavaksi. (Blomberg 2014.)

Yhteisömanagereita on myös yritysmaailmassa ja toimenkuvat vaihtelevat. Tehtäviksi on määritelty muun muassa yrityksen sosiaalisten kanavien ylläpito, vuoropuhelu kohde- ja sidosryhmien kanssa, tapahtumien järjestäminen, tiedottaminen ja verkostojen rakentaminen. Yhteisön kanssa jutteleminen ja yhteisön aktivointi, yhteisön auttaminen, kysymyksiin vastaaminen ja läsnä olominen ovat myös mainittu tärkeiksi työtehtäviksi. Yhteisömanageri puuttuu tarvittaessa hankaliin tilanteisiin, pitää huolta yhteisöstä ja sen jäsenistä, huolehtii että jäsenet kokevat olevansa osa yhteisöä ja auttaa heitä tutustumaan toisiinsa. (Janhonen 2018.)

Erityistä tukea tarvitsevien kohderyhmien, kuten yksintulleiden nuorten turvapaikanhakijoiden, osallisuutta ja sopeutumista yhteiskuntaan voidaan tukea esimerkiksi yhteiskuntakummi-konseptilla. Yhteiskuntakummit välittävät maahan tulijoille tietoa yhteiskunnasta ja kulttuurista sekä auttavat luomaan sosiaalisia yhteyksiä. Lisäksi he tukevat tulijoiden arkea, kielitaitoa ja auttavat tunnistamaan vahvuuksia ja osaamista vaikkapa työelämää varten. (Puumala & Kuusisto 2019.)

2.3 Aikaisemmat tutkimukset yhteisöllisestä asumisesta

Savolainen (2016) tutki yli 55-vuotiaiden asukkaiden kokemuksia asuinympäristönsä yhteisöllisyydestä ja millaisia vaikutuksia taloyhtiössä työskentelevällä yhteisökoordinaattorilla on yhteisöllisyyden rakentumiseen ja ylläpitämiseen. Kyseessä oli taloyhtiö, jossa panostettiin tavallista enemmän yhteisöllisyyteen. Talo oli senioritalo, mutta ei palvelutalo. Yhteisökoordinaattorin työnkuva oli monipuolinen pitäen sisällään asukkaiden ohjausta ja neuvontaa, tiedottamista, asukasvaikuttamisen tukemista ja isännöintiä. Lisäksi he suunnittelivat taloille yhteistä toimintaa, kuten retkiä ja talkoita. Asukkaat kokivat yhteisöllisyyden ja yhteisökoordinaattoritoiminnan positiivisena. Talon asukkaat olivat

saman ikäisiä ja samassa elämäntilanteessa, mikä nähtiin yhteishenkeä lisäävänä tekijänä. He tunsivat toisensa paremmin verrattuna aikaisempiin taloyhtiöihin, joissa yhteisöllisyyteen ei tietoisesti panostettu. Yhteisöllisyyden katsottiin tukevan hyvinvointia monipuolisesti. (Savolainen 2016.)

Yhteisöllisen asumisen on tutkittu tuovan fyysistä ja henkistä hyvinvointia erityisesti ikääntyneille. Kuuluminen huolehtivaan yhteisöön tuo turvallisuuden tunnetta. Elämänlaadun katsottiin tutkimuksen mukaan parantuvan erityisesti parin vuoden asumisen jälkeen, kun suurin perusta yhteisöllisyydelle on rakennettu. Ikääntyvät pystyvät luomaan ja hallinnoimaan omia yhteisöjään ja tarjota vastavuoroista apua toisilleen. (Glass 2013.) Yhteisöllisen asumisen vaikutusta muiden sukupolvien hyvinvointiin on tutkittu toistaiseksi melko vähän (Carrere ym. 2020).

Carrere ym. (2020) tutkivat yhteisöllisen asumisen terveyshyötyjä kirjallisuuskatsauksen avulla. Kahdeksan kymmenestä tutkimuksesta löysi yhteisöllisestä asumisesta yhteyden fyysiseen ja henkiseen terveyteen sekä elämänlaatuun ja hyvinvointiin. Lisäksi sosiaalinen tuki, tunne yhteisöön kuulumisesta, ja fyysinen, henkinen ja taloudellinen turvallisuus voivat mahdollisesti lisääntyä yhteisöllisen asumisen myötä. Näin ollen terveyshyödyt voivat mahdollisesti lisääntyä. Todisteet ovat kuitenkin vielä melko vähäisiä. Asuminen ja elämänlaatu ovat monien asioiden summa, ja aiheesta kaivataan lisää tutkimusta. (Carrere ym. 2020.)

Mylläri (2014) opinnäytetyössään tutkittiin erään kyläyhteisön yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys ilmeni yhteistoimintana, naapuriapuna ja luottamuksena. Kyläläiset kokivat yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteisen kulttuurin, arvomaailman ja historian kautta. Yhteisöllisyyttä vähentävät kyläläisten mukaan nykypäivän kiire ja verkostojen lisääntyminen kylän ulkopuolella. Haasteina nousivat esiin uusiin asukkaisiin tutustuminen, uusien asukkaiden innostaminen yhteistoimintaan sekä uusien asukkaiden kokemana tasavertainen jäsenyys kyläyhteisössä. (Mylläri 2014.)

Peltosen (2020) opinnäytetyössään kysyttiin nuorilta, mitä yhteisöllinen asuminen tarkoittaa. Yhteisölliseen asumiseen liittyi paljon ennakkoluuloja ja osa yh-

disti sen nuorisokotiin. Ongelmina nähtiin henkilökemioiden konfliktit ja mahdollinen liiallinen päihteiden käyttö. Nuoret olivat myös huolissaan yhteisöllisyyden hälvenemisestä ajan mittaan. Osa nuorista koki olevansa liian vanhoja nuorten yhteisöön. Yleisesti ottaen yhteisöllinen asuminen nähtiin kuitenkin positiivisessa valossa. Yhteisöllisyys voisi tarkoittaa kerrostaloa, jossa on omat sekä yhteiset tilat, naapureina samankaltaisia ihmisiä ja yhteisiä tapahtumia. Yhteisöllisyys nähtiin myös toisten tukemisena, vertaisena olemisena ja arjen apuna. Nuoret näkivät tarpeen asuinyhteisössä työskentelevälle yhteisömanagerille, joka pitäisi yhteisöllisyyttä yllä. Yhteisömanagerin tulisi olla saatavilla ja ylläpitämässä mahdollisuutta yhteisöllisyyteen. Yhteisöllinen asuminen tarjoaa tutkimuksen mukaan vertaistukea ja matalan kynnyksen ratkaisuja sosiaalisten kohtaamisten lisäämiseen yksilön elämässä. (Peltonen 2020.)

Kruballyn ja Kähkösen (2020) opinnäytetyö toteutettiin nuorisoasuntoyhdistykselle, ja aineisto kerättiin haastattelemalla yhdistyksen asunnoissa asuvia nuoria. Nuoret kokivat, että hyvät sosiaaliset suhteet, toisten auttaminen ja yhteinen tekeminen lisäsivät heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan. Asuinympäristön viihtyisyys vaikutti kiinnostavan nuoria ja he olivat valmiita erilaisiin töihin sen parantamiseksi. Nuoret kokivat tulleen kuulluksi yhteisen toiminnan kehittämässä. Yhteisöllisyyden lisääminen oli toteutettavissa pienillä asioilla kuten yhteisillä liikuntahetkillä, retkillä tai ruokailemalla yhdessä. (Krubally & Kähkönen 2020.)

Eronen (2019) pro gradu -tutkielmassa tarkasteltiin asukkaiden välistä vuorovaikutusta monisukupolisessa asuinkorttelissa. Tavoitteena oli selvittää, miten yhteistilat ja yhteistoiminta vaikuttavat asuinyhteisön välisiin suhteisiin. Tutkimustulosten mukaan asukkaiden välille muodostuu hentoja suhteita heidän jatkuvissa kohtaamisissaan, tervehtimisissään ja keskusteluissaan. Nämä suhteet edesauttavat mahdollisen sosiaalisen verkoston rakentumista. Toisaalta asukkaiden erilainen ajankäyttö ja osallistumisen vapaaehtoisuus voivat vähentää yhteisen toiminnan aktiivisuutta. Asumiskonsepti lähentää siis asukkaita jossain määrin, mutta ei täysin poista eriytymistä liittyen muun muassa ajankäyttöön erityisesti eri ikäluokkien välillä. (Eronen 2019.)

Tuulenkyliä on vuonna 1985 valmistunut yhteisöllinen taloyhtiö Jyväskylässä. Kyseessä on lähinnä pienkerrostalo, joka sisältää 28 erilaista asuntotyyppiä.

Tuulenkylä sisältää tavallista taloyhtiötä enemmän yhteisiä tiloja ja yhteistä toimintaa. (Tuulenkylä s.a.) Ahvenainen ym. (2009) selvittivät opinnäytetyössään Tuulenkylän asuinyhteisöissä kasvaneiden nuorten aikuisten kokemuksia. Tarkoituksena oli tutkia, millaisia valmiuksia yhteisöllinen asuminen voi tarjota lapsen ja nuoren kasvulle. Tuulenkylässä ei korostettu uskonnollista suuntautuneisuutta tai -kasvatusta. Haastatellut kokivat eläneensä osana suurta perhettä, jossa asukkaat huolehtivat toisistaan. Myös perheiden sisäisistä ongelmista puhuttiin muiden perheiden kanssa. Osa vastaajista koki Tuulenkylän liiankin suojatuksi ympäristöksi, sillä se ei vastannut ympäröivän yhteiskunnan toimintaa ja arvomaailmaa. Tärkeimpinä yhteisöltä opittuina ominaisuuksina pidettiin yhteistyötaitoja, toisten huomioimista, vuorovaikutustaitoja, vastuun jakamista ja tapahtumien järjestämistä. Kylässä korostettiin myös erilaisuuden hyväksymistä. Toisaalta osa mainitsi yksittäisistä kiusaajista, joihin ei kuitenkaan puututtu vahvan yhteenkuuluvuuden tunteen vuoksi. Suurimmalla osalla haastateltavista oli ystäviä myös yhteisön ulkopuolelta, mutta osa kertoi sosiaalisen piirinsä rajoittuneen enimmäkseen Tuulenkylään. Kokonaisuudessaan suurin osa piti yhteisöä ihanteellisena kasvupaikkana lapselle. Nykyisessä asuinympäristössään ei heidän mukaansa ole vastaavaa yhteisöllisyyttä, mutta he kuuluvat esimerkiksi harrastusyhteisöihin. (Ahvenainen ym. 2009.)

Prepula (2010) tutki opinnäytteessään, miten yhteisöllisyys ilmenee 1970-luvulla rakennetussa taloyhtiössä. Perinteisen kerrostalon yhteisöllisyyden keskus vaikuttaa olevan piha, jota käyttävät eniten lapsiperheet ja ikääntyvät. Lapset olivat avainasemassa toisiin asukkaisiin tutustuttaessa.

Aution (2018) opinnäytetyössä syntyi asukasyhteisöllisyyden tukemisen suosituksia varttuneiden ja opiskelijoiden jakamassa monisukupolvisessa korttelissa. Periaatteiksi muodostuivat toiminnan ja suunnittelun asukaslähtöisyys, vaikuttamismahdollisuudet, selkeä tiedottaminen, yhteisesti sovitut pelisäännöt, me-hengen kasvattaminen sekä vastuun jakaminen. Käytännössä asukkaiden taitoja ja osaamista hyödynnettiin vastavuoroisesti esimerkiksi Naapurapu-applikaation kautta. Työpankki-portaalin avulla asukkaat pystyivät tarjoamaan ja ostamaan toisiltaan arkiapua ja palveluita, kuten remontointia tai ikkunoiden pesua. Yhteistä toimintaa suunniteltaessa pystyi hyödyntämään vapaaehtoisia talon sisältä tai ulkopuolelta. Kiertotaloutta tuki virtuaalinen kirppu-

tori sekä talossa sijaitseva lahjoitustavaroiden säilytyspaikka. Me-henkeä kasvatettiin esimerkiksi asukaskummien ja tervehtimiskulttuurin avulla. (Autio 2018.)

Harjunen (2016) tarkasteli pro gradu -tutkielmassaan ryhmärakennetun kerrostalon yhteisöllisyyden ilmenemistä. Asukkaita yhdisti rohkeus ajatella toisin ja tehdä itse, kun asuntomarkkinoiden tarjonta ja toiveet eivät kohdanneet. Yhteisöllisyyttä tukivat yhteinen päämäärä ja yhteiset arvot. Erimielisyyksiä syntyi siitä huolimatta esimerkiksi sisustusratkaisuista. Asioista onnistuttiin kuitenkin pääsemään kompromisseihin, minkä asukkaat näkivät yhteisön toimintakyvyn todistavana asiana. Myös hankeen vetäjien projektinjohtamistaidot sekä avoin viestintä eri vaiheista ja ongelmista tukivat onnistumista. Asumisen alkuaika näyttäytyi aktiivisena osallistumisena ja yhteisten pelisääntöjen muodostamisena. He tapasivat toisiaan yhteisissä tiloissa, ja omat huoneistot pidettiin yksityisinä. Puolitoista vuotta taloon muuton jälkeen yhteiselämä oli vakiintuneempaa ja alkuinnostus oli laantunut. Kukaan haastateltavista ei nähnyt tarvetta muuttaa talosta pois. Päätöksenteon ja ristiriitojen ratkaiseminen hakivat osin edelleen muotoaan. Neuvotteluita käytiin muun muassa siitä, miten avoimena he pitivät talon yhteistiloja lyhytaikaisille ulkopuolisille vuokralaisille ja miten yhteisiä tiloja käytetään. Mahdollisia konflikteja ehkäistiin myös niin, etteivät asukkaat kiinnittäneet huomiota muiden asukkaiden poliittisiin mielipiteisiin, ammatteihin tai erilaisiin luonteenpiirteisiin. Yksi haastateltava vertasi uudenlaista asumista uuteen elämäntapaan tai uuteen harrastukseen. (Harjunen 2016.) Tummersin (2015) mukaan yhteissuunnittelu ja -rakentaminen sekä yhteisöllinen asuminen vaativat tietyntäsoista koulutustasoa ja kykyä toimia verkostoissa. Myös Laine ym. (2017) toteavat onnistuneiden projektien taustalla olevan tarpeeksi kykyä ja asiantuntemusta.

Tummers (2015) esittää, että kehittääkseen koko asuinalueen naapurustoa asuinyhteisön tulee olla tarpeeksi avoin myös muille kuin asuinyhteisön jäsenille. Myös Chiodelli ja Baglione (2013) mainitsivat yhteisöllisen asumisen huonoksi puoleksi puutteellisen integroitumisen ympäröivään naapurustoon. Heidän mukaansa yhteisöllisestä asumisesta kertovat artikkelit esittelevät usein vain sen positiivisia puolia. Yhteisön sisäänpäinkääntyneisyys vaikuttaa olevan yhteydessä turvallisuushakuisuuteen sekä tilojen ja yhteisön omaksi kokemiseen (Harjunen 2016).

Sarviaho (2019) haastatteli opinnäytetyössään vuokrakerrostalon yhteisömanageria. Yhteisömanageri työskenteli yhteistyössä palvelupäälliköiden ja asumisneuvojen kanssa. Hänet rekrytoitiin käynnistämään yhteisöllistä toimintaa uudessa yhteisöllisessä asumiskonseptissa, jossa hän myös asui yhdessä asukkaiden kanssa. Talo koostui miniyksioistä ja suurista yhteistiloista. Yhteisömanageri pyrki tekemään itsensä ja työnkuvansa tutuksi asukkaille, tutustui asukkaisiin ja rakensi luottamusta. Hän pyrki näyttämään talon asukkaille esimerkkiä omalla toiminnallaan. Keskeistä yhteisömanagerin työssä oli kuunnella ja huomioida asukkaita sekä luoda mahdollisuuksia kohtaamisiin ja vuorovaikutukseen. Oli kuitenkin tärkeää korostaa, että osallistuminen on vain mahdollisuus, ei pakko. Yhteisömanagerin rooli nähtiin aluksi hyvin näkyvänä, jonka jälkeen hän vähensi aktiivisuuttaan. Yhteisömanagerin tuli myös viestiä avoimesti yhteisistä säännöistä ja ottaa myös hankalia asioita puheeksi. Viestimiä käytettiin monipuolisesti: infotaulut, sähköpostitiedotteet, postiluukun kautta tiputetut tiedotteet sekä asukkaiden yhteinen Facebook-ryhmä ja WhatsApp-kanava tavoittivat asukkaat. Yhteisömanageriin oli mahdollisuus olla yhteydessä myös henkilökohtaisesti sähköpostitse, puhelimitse sekä sosiaalisen median kautta. (Sarviaho 2019.)

Yrityspuolen yhteisömanagerien haastatteluissa yhteisömanagerin toimenkuvaa verrattiin muun muassa henkilöstöpäällikön tehtävään, joka huolehtii työyhteisöstä ja sen hyvinvoinnista. Samalla yhteisömanageri edistää yritysten verkostoitumista ja pyrkii lisäämään yhteisön sisäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ammattinimike on uusi, ja työtehtävät ovat vielä muotoutumassa. Haastateltavat olivat kertoneet, että yhteisömanagerikoulutus voisi koostua vuorovaikutustaitojen kehittämisestä, psykologiasta sekä erilaisista tilaratkaisuista ja niiden hyödyntämisestä. (Lagerstam 2017.)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko

Tutkimuksen kohteena on asukasyhteisöllisyyden tukemisen menetelmät ja yhteisöllisen asumisen hyödyt. Kohdejoukkona ovat yhteisömanagerit tai

muilla nimikkeillä toimivat yhteisöllisen asumisen asiantuntijat, joiden työ sisältää asuinyhteisöjen tukemista ja kehittämistä. Heitä kutsutaan tässä opinnäytetyössä nimellä yhteisökehittäjä.

Opinnäytetyössä haastateltiin kuutta yhteisökehittäjää. Näistä neljä kehitti yhteisöllisyyttä kortteleissa tai kerrostaloissa (H1, H2, H3 ja H4), yksi asuinalueellisesti osallisuutta kehittävän projektin parissa (H5) ja yksi asumalla itse perustamassaan yhteisössä, johon kuului erillisiä omakotitaloja (H6). Yhteisökehittäjien asukkaat eivät kuuluneet mihinkään erityisryhmään tai tiettyyn ikäluokkaan, eikä niissä korostunut mikään tietty uskonto tai aate. Asukkaat olivat siis eri ikäisiä ja itsenäisesti toimeentulevia ihmisiä. Jokaisella ruokakunnalla oli oma yksityinen asuntonsa.

3.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten yhteisökehittäjät tukevat yhteisöllisyyttä asumisessa ja mitä hyötyä yhteisöllisyydestä heidän mukaansa on. Tutkimuksessa pyritään siis vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten yhteisökehittäjät tukevat yhteisöllisyyttä asumisessa?
2. Mitä hyötyä asukkaiden yhteisöllisyydestä heidän (yhteisökehittäjien) mukaansa on?

Tavoitteena on siis saada tietoa yhteisöllisyyttä vahvistavista toimintamalleista sekä siitä, miksi asukkaiden yhteisöllisyyttä tulisi ylipäättään kehittää. Samalla selvitetään, miten haastateltavat määrittelevät yhteisöllisen asumisen.

3.3 Tutkimusote

Tutkimusotteena on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkimuksessa tarkasteltavaa ilmiötä tutkimuksen kohderyhmän näkökulmasta. Näin ollen ollaan kiinnostuneita tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kokemuksista, ajatuksista ja merkityksistä, joita ihmiset tutkimuksen kohteena olevalle asialle antavat. (Juuti & Puusa 2020, 9.)

Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan näytteitä sosiaalisesta todellisuudesta ja tutkittavien näkökulmia ilman kokeellisia asetelmia. Tutkimuksessa ei ole erityisiä hypoteeseja eli ennakko-odotuksia tuloksista. Analyysin tehtävä ei siis ole hypoteesien todentaminen vaan ennemminkin niiden keksiminen. Aineistot ovat yleensä suhteellisen pieniä verrattuna määrälliseen eli kvantitatiiviseen tutkimukseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Laadullinen tutkimusote sopii tähän tutkimukseen, koska siinä tarkastellaan näytteitä yhteisökehittäjien työkuvasta ja heidän näkökulmiaan yhteisölliseen asumiseen ilman kokeellisia asetelmia. Tutkimuksessa ei ole hypoteeseja. Aineiston koko on varsin pieni eikä tuloksia tarkastella määrällisesti. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita yhteisökehittäjien kokemuksista, ajatuksista ja merkityksistä, joita he yhteisölliselle asumiselle antavat.

3.4 Aineistonkeruumenetelmä

Aineistonkeruumenetelmänä käytetään teemahaastattelua. Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta määriteltyjä teemoja. Haastattelija suunnittelee aiheet, mahdolliset alateemat ja avainsanat esimerkiksi ranskalaisin viivoin. Teemojen läpikäymisen laajuus ja järjestys saattavat vaihdella henkilöstä ja tilanteesta riippuen. Haastateltavien valitsemiseen tulee suhtautua huolellisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemahaastattelu sopii tähän tutkimukseen, sillä tutkimuksessa on kaksi selkeää teemaa: yhteisöllinen asuminen ja yhteisökehittäjän työnkuva. Näitä teemoja on mielekästä tutkia melko vapaamuotoisesti keskustellen, jotta tutkimuksen kohteesta saadaan tarpeeksi ymmärrettävä, syvä ja laaja kuva. Suunnittelin etukäteen teemoihin liittyviä kysymyksiä. Kysymyksiä oli melko paljon, joten kysymysten lopullinen määrä ja järjestys vaihtelivat henkilöstä ja tilanteesta riippuen. Myös uusia kysymyksiä saattoi ilmaantua keskustelun edetessä.

Asiantuntijahaastattelu toteutetaan usein teemahaastattelun muodossa. Asiantuntijuus voidaan määritellä monella tavalla. Asiantuntijuus voi olla tiede-,

ammatti- tai instituutioperusteista, jolloin asiantuntijalla on erityistä tietoa ja taitoa liittyen tiettyyn aihealueeseen. Tutkijan on selvitettävä oma näkemyksensä tutkimuksen kannalta olennaisesta asiantuntijuudesta ja pitää samalla mielessä tutkimuksensa tavoitteet. Asiantuntijahaastatteluihin pätevät suurelta osin samat asiat kuin muihinkin haastattelutilanteisiin, mutta asiantuntijahaastattelussa korostuu muun muassa pohjatyön merkitys. Tutkijan tulee haastattelua sopiessaan perustella tutkimuksensa merkittävyys haastateltavalle mielekkäällä tavalla. (Alastalo ym. 2017.)

Yhteisömanagerit ja muut yhteisökehittäjät ovat yhteisöllisyyttä tukevien menetelmien ja yhteisöllisen asumisen asiantuntijoita. Haastateltavat valittiin huolellisesti, jotta heillä olisi jotain yhteistä ja asiantuntijuus tukisi tutkimuksen tavoitteita. Teemahaastattelu sopi aineistonkeruumenetelmäksi asiantuntija-haastatteluun.

3.5 Aineistonkeruuprosessin kuvaus

Keräsin aineiston keväällä 2021. Minulla oli heti mielessä muutama mielenkiintoinen haastateltava, mutta tutustuin vielä tarkemmin erilaisiin yhteisöllistä asumista tarjoaviin tahoihin. Verkkosivut ja LinkedIn osoittautuivat hyviksi kanaviksi tutustua alan ihmisiin. Laitoin myös ilmoituksen Facebookin Yhteisöpedagogit-ryhmään sekä Virtuaalikortteliin (kaupunkikehityksen avoin yhteisökanava), jossa kerroin etsiväni haastateltavia. Sain hyviä vinkkejä ja laitoin viestiä potentiaalisille haastateltaville. Viesteihin pystyin sisällyttämään oleellisen tiedon itsestäni, opinnäytetyöni aiheesta ja toteutuksesta sekä aineistonkeruun eettisistä seikoista. Samalla tiedustelin, olisiko heillä ehdottaa muita potentiaalisia haastateltavia. Haastateltavien etsintä on melko työläs prosessi, johon kannattaa varata tarpeeksi aikaa. Sain kuitenkin koottua sopivan määrän mielenkiintoisia haastateltavia, jotka osallistuivat mielellään haastatteluun.

Suunnittelin teemahaastattelurungon (liite 1) ennen haastatteluita. Haastattelukysymykset syntyivät oman mielenkiintoni perusteella ja lähdeaineiston avulla. Muokkasinkin haastattelurunkoa myös uudelleen haastatteluiden edetessä. Liite 1 sisältää yhden version näistä haastattelurungoista. Pääteemat (yhteisöllinen asuminen ja yhteisökehittäjän toimenkuva asuinyhteisössä) kuitenkin

pysyivät samoina koko prosessin ajan. Haastateltavat olivat erilaisia, joten valmistauduin jokaiseen haastatteluun erikseen. Lähetin haastattelurungon haastateltaville etukäteen pari päivää ennen haastattelua, mikä toimi samalla muistutuksena tulevasta tapaamisesta. Näin he saivat halutessaan tutustua kysymyksiin etukäteen.

Haastattelut toteutin etänä Teams-viestintäalustan välityksellä yksilöhaastatteluina ja ne kestivät keskimäärin tunnin. Haastattelutilanteen aloitin lyhyellä esittäytymisellä ja kuulumisten vaihdolla, minkä jälkeen kerroin laittavani nauhoituksen päälle ja haastattelu aloitettiin. Haastattelurunko sisälsi noin 20 kysymystä, mikä osoittautui melko runsaaksi määräksi tunnin haastatteluun. Näin ollen valikoin haastatteluiden aikana mukaan vain olennaisimmat kysymykset. Haastattelut sujuivat kaiken kaikkiaan onnistuneesti.

Jokaisen haastattelun jälkeen litteroin haastattelun mahdollisimman pian, usein samana tai seuraavana päivänä. Kirjoitin vastaukset haastattelurungon kysymysten alle sanatarkasti täytesanoineen. Tutkimuksen kannalta ei kuitenkaan ollut olennaista kirjoittaa täydellistä kopiota täytesanoineen, taukoineen ja äännähdyksineen. Tärkeintä oli, että olennaisimmat asiat ja sanat tuli kirjoitettua ylös.

3.6 Aineisto ja analyysiprosessi

Aineiston analyysimenetelmänä oli sisällönanalyysi. Sisällönanalyysiä voidaan pitää yksittäisenä metodina tai väljempänä teoreettisena analysointikehyksenä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Voidaan sanoa, että useimmat laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat periaatteessa tavalla tai toisella sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysiä käytetään tekstimuotoisten aineistojen analysoinnissa. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tässä tutkimuksessa sisällönanalyysiä pidettiin väljempänä kehyksenä litteroidun aineiston analysoimiseksi.

Teemoittelu on yksi sisällönanalyysin muoto. Teemoittelussa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Kun aineistoa järjestellään teemojen mukaan, kunkin teeman alle kootaan jokaisesta haastattelusta ne kohdat, jotka liittyvät kyseiseen teemaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Teemoittelu oli luonteva tapa teema-haastatteluaineiston analysoimisessa. Haastatteluaineistoa tarkastellessani etsin yhtäläisyyksiä, joista nousi esiin erilaisia teemoja. Kokosin jokaisesta haastattelusta ne kohdat, jotka liittyivät kyseisiin teemoihin.

Sisällönanalyysi tehtiin teoriaohjaavasti. Teoriaohjaavassa analyysissä teoria toimii apuna jossain määrin, mutta analyysi ei pohjautu suoraan teoriaan (Tuomi & Sarajärvi 2018). Analyysistä on siis tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus, mutta tarkoitus ei ole testata mitään tiettyä teoriaa. Aineisto saatetaan kerätä hyvinkin vapaasti. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Aloitin analysoinnin aineistolähtöisesti. Jälkeenpäin ajateltuna aikaisempi tieto kuitenkin auttoi jossain määrin jo haastattelurungon sekä teemojen muodostamisessa, joten sisällönanalyysin voidaan sanoa olevan teoriaohjaavaa.

Tutkimuksessa käytettiin realistista analyysiotetta. Realistisessa tutkimusongelmassa ollaan kiinnostuneita siitä, millainen jokin ilmiö on sen sijaan, että miten siitä esimerkiksi puhutaan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Kiinnostuksen kohteena oli, millaisia yhteisöllisyyttä tukevia menetelmiä yhteisökehittäjät käyttävät ja millaisia hyötyjä yhteisöllisyydestä heidän mukaansa on.

Aineistoksi sain yhteensä kuusi noin tunnin pituisia haastattelua, jotka litteroin. Pääteemat olivat valmiina haastattelurungossa, mutta aineistoa tarkasteltaessa hahmottelin myös alateemoja. Luin aineistoa useaan kertaan läpi etsimällä siitä teemoja, jotka korostuivat haastateltavien vastauksissa. Nimesin nämä teemat erilliselle dokumentille ja kopioin teemojen alle niihin sopivia lainauksia haastatteluista. Koodasin lainaukset eri väreillä, jotta erottaisin haastateltavat. Näin pystyin etsimään vastauksista yhtäläisyyksiä ja eroja. Mietin samalla myös tutkimuskysymyksiä uudelleen, sillä teemojen tuli vastata tutkimuskysymyksiin. Lopulta tutkimuskysymykset ja teemat muotoutuivat mielekkäiksi ja yhteensopiviksi. Samalla määrittelin tärkeimmät teemat ja jätin osan kokonaan pois. Analyysiä kirjoittaessani kävin läpi jokaisen haastateltavan vastauksen tiettyyn teemaan, jotta teema yhdistäisi kaikkia haastateltavia ja saisin mukaan jokaisen haastateltavan näkökannan.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Yhteisöllisyyden tukemisen menetelmät

4.1.1 Yhteistoiminta

Kaikki haastateltavat kertoivat tukevansa asukkaiden välistä yhteistä toimintaa. Yhdessä tekemällä on mahdollista saavuttaa asioita, joita ei yksin välttämättä saavutettaisi. Samalla yhteiset päämäärät ja projektit tukevat yhteisöllisyyttä. Toiminta on asukaslähtöistä eli heidän toiveisiin ja tarpeisiin perustuvaa, ja se perustuu vapaaehtoisuuteen. Toiminta ei siis ole jokapäiväistä tai pakollista. Yhteinen toiminta voi liittyä esimerkiksi ruokaan tai tilojen kunnostukseen. Haastateltavat eivät järjestä tapahtumia asukkaiden puolesta, vaan toiminta on asukaslähtöistä ja yhdessä suunniteltua. Yhteisökehittäjien tehtävänä on ennemminkin vain tukea ja luoda mahdollisuuksia. Epidemia-aika on toki vähentänyt tapaamisten mahdollisuutta viimeisen puolentoista vuoden aikana.

Meiän hankkeen ihan se ydin ydinjuttu on se että me näille alueille niinku tuettais asukkaita oikeesti itse kehittämään semmosta yhteisöllistä toimintaa ja me ollaan apuna siinä ja varmaan annetaan semmonen potku sille koska se ei välttämättä lähde muuten jotenkin liikenteeseen. (H5)

Tuli toiveita sekä sen ruuan ympäriltä, että tälläsii peli- ja leffa-, musiikki-iltoja, yhteislenkkejä tai yhteisjumbppaa ja tota sit niinku eri ikäsille suunnattua toimintaa just ehkä senioreille ja sit niinku lapsiperheille nous myös sieltä erityisesti – – se vaan että kuka lähtee sitten sitä toimintaa järjestämään, se on aina se suuri kysymys, et paljon on toiveita asukkailla mut se niinkun tietynlainen vastuun ottaminen siitä että lähdetään nyt tämmöstä tekemään niin se on niinku se haaste, ja siinä kohtaa asukas kaipaa sellasta tietynlaista tuuppaamista että, et toi on tosi hyvä idea, et tartutaan siihen ja mietitään yhdessä, et ei tarvii yksin tehdä. (H2)

Yhteinen toiminta voi olla suunniteltua tai spontaania. Aktiivisuus on usein kausittaista, mutta jotkut toiminnat saattavat olla säännöllisiä ja tietyn porukan ylläpitämiä. Yhteisöllisyys ei ole valmiiksi tarjoiltua, vaan asukkaiden itse kannattelemaa ja heidän mielenkiinnon kohteisiinsa pohjautuvaa. Joskus on hiljaisempia kausia, ja välillä taas hieman aktiivisempaa. Haasteena saattaa kuitenkin olla aikataulujen yhteensovittaminen ja kaikkia kiinnostavan yhteisen

toiminnan järjestäminen. Usein kuitenkin esimerkiksi ruokaileminen tai tilojen tai tavaroiden kunnostaminen kiinnostaa ja hyödyttää monia.

Toiminnassa painottuu vapaaehtoisuus osallistua tai olla osallistumatta. Erityisiä velvoitteita tai rooleja asukkailla ei ole. Asukkaat ovat haastateltavien mukaan usein innokkaita osallistumaan, mutta he tarvitsevat siihen rohkaisua ja toimintaan sopivat puitteet. Usein ihmiset tarvitsevat myös riittävästi tietoa, tukea tai henkilökohtaisempaa yhteydenottoa, jotta he uskaltavat lähteä uusiin asioihin mukaan. Yhteisökehittäjä voi järjestää asukkaiden kanssa kokouksia, ja jutella asukkaiden kanssa toimivista sekä kehitettävistä asioista. Asioita voi selvittää myös asukaskyselyin.

Yhteisön perustamisvaiheessa tai uutta konseptia kokeiltaessa yhteisökehittäjän rooli saattaa olla aktiivisempi, mutta lopulta asukkaat ovat itse kehittämässä toimintaa ja päättämässä millaista toimintaa he alueelleen haluavat. H5 kertoi järjestäneensä asuinalueen asukkaita varten tapahtumia, jotta yhteisöllisyys ja toiminta lähtisi käyntiin. Alueella toimi jo asukas yhdistys, mutta asukas yhdistyksenkin kaipasi apua ja uusia ideoita. Tapahtumista tiedotettiin eri kanavien kautta. Tapahtumien jälkeen asukkaita kutsuttiin yhteen ideointipalaverien muodossa, joissa heillä oli mahdollisuus tutustua toisiinsa. Toimintaan osallistui hyvin monenlaisia ihmisiä. Yhteinen toiminta saattoi liittyä mihin tahansa, kuten taiteeseen, ruokaan, viljelyyn, digitaalisiin taitoihin tai vaikkapa pyörähuoltoon. Asukkaista muodostettiin pienryhmiä, jotka lähtivät viemään haluamaansa asiaa eteenpäin.

Osa haastateltavista kertoi heidän taloissaan olevan asukastoimikuntia, jotka järjestävät halutessaan yhteistä toimintaa. Toimikunnat tekevät asioita oman talonsa hyväksi jonkun tietyn teeman ympärillä. Asukastoimikuntien puitteissa asukkaat tutustuvat samalla toisiinsa ja luovat yhteisiä päämääriä, mikä tukee yhteisöllisyyttä. Asukastoimikuntia voi olla monenlaisia ja asukkaat voivat perustaa millaisen toimikunnan haluavat. Teemat riippuvat asukkaiden mielenkiinnon kohteista. Esimerkiksi ekologisuus näytti olevan usean asuinyhteisön teemana. Yhteisökehittäjä voi tukea asukastoimikuntien muodostumista ja tarvittaessa auttaa asukkaita yhteisen toiminnan mahdollistamisessa.

Ekotoimikuntia on perusteltu meidän taloille useammallekin ja tota istutuslaatikoita, ihan sit tämmösii ekoiskuja ja vaikkapa jostain kierrätyksestä tai muusta muista teemoista, veden säästöö sähkön säästöö ja tota tämmöst ekologisen asumisen niinku pieniä isoja juttuja, kierrätyskeskusten kanssa jotain yhteistyötä tämmösiin niinku et jotain näitä niiden helppo nouto -juttuja ja muita, niin se on kanssa sitä asumisviihtyvyyttä asumismukavuutta. (H1)

Ja sitte meil on yhteistyökumppaneita, – – meil oli esimerkiks – – opiskelijoita joilla oli joku tämmönen ryhmäaktiveetti mitä he halus vetää ni mä sitten soittelin asukkaille ja kutsuin erinäisin keinoin että haluaisitteko lähtee luontoretki oppimaan jotain Espoon historiaa sun muuta tämmöstä, ja sit mentii sinne patikoimaan ja kattelee ja he kerto sitte juttuja. (H3)

H4 toimi yhteisökehittäjänä kohteessa, jossa yhteisöllinen toiminta oli vahvasti osa talon konseptia ja yhteiset tilat olivat laajat. Kyseisenlainen konsepti on vielä uusi ja harvinainen ainakin Suomessa. Asukkaat olivat muuttaneet kerrostaloon erityisesti yhteisöllisyyden vuoksi ja olivat tavallista innostuneempia osallistumaan yhteisen toiminnan ideointiin ja toteutukseen. Asukkailla oli käytössään muun muassa yhteiskeittiö, kahvila ja kattoterassi. He tutustuivat aktiivisesti toisiinsa ja keksivät yhteistä tekemistä.

Ku niil on katolla se iso kattoterassi – – ja sit mä sanoin et no, mä tuon kesäkukat jos te istutate ite niinku noin, ja sit ne alko miettii et mitä värejä sävyjä ja mihin, ja niinku kuka vastaa yläkerrast ja kuka alakerrast ja sillee, et mä vaa sanoin et laittakaa mulle tietoo et monta multaa ja mitä kukkia haetaan. Nii sitte niinku selkeesti yhteisöllisyyttä et pystyy sopii tollasii asioita ja aina löytyy joku joka on kiinnostunu niinku tekee sitä. (H4)

Suurin osa haastateltavista tukee yhteisöllistä toimintaa ulkoa päin, mutta H6 on yksi asukkaista pienellä omakotitaloalueella. Yhteinen toiminta näkyy lähinnä naapureiden spontaaneina tapaamisina ja elämän jakamisena. Naapureiden kanssa voi sopia erilaisista arkea helpottavista toiminnoista, kuten lastenhoidosta. Mikäli yhteisöön kuuluu tiettyä aatetta tai elämäntapaa kannattavia henkilöitä, yhteistä järjestettyä toimintaa voi H6:n mukaan keksiä myös niiden ympärille. Esimerkiksi joogasta kiinnostuneet voivat ottaa tavaksi joogata aamuisin. Yhteisöllisyyttä vahvistavat myös silloin tällöin järjestettävät illanistujaiset ja juhlat.

Kerrostaloissa ja kortteleissa on siis eroja siinä, kuinka aktiivisesti yhteistä toimintaa järjestetään. Yhteisöllinen kerrostalo ei välttämättä juurikaan eroa tavallisesta kerrostaloasumisesta. Yhteisöllinen toiminta voi ilmetä esimerkiksi asukkaiden yhteisenä Facebook-ryhmänä, tervehtimiskulttuurina tai naapurivun tarjoamisena. Yhteisöllisyys asumisessa ei siis välttämättä tarkoita erityisen aktiivista tapahtumien tai toiminnan järjestämistä.

4.1.2 Vaikuttamismahdollisuudet

Asukasdemokratia nousi yhdeksi tärkeäksi teemaksi laajemmissa asukas-yhteisöissä, kuten kerrostaloissa. Asukkaille tulee tarjota yhdenvertaisia mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja vaikuttaa asuinpaikkansa päätöksiin, sillä palvelua tehdään asukkaita varten.

Liittyminen päätäntävaltaiseen asukastoimikuntaan on yksi tapa vaikuttaa. Osalla haastateltavista on tavoitteenaan muodostaa jokaiseen kortteliin asukastoimikunta, jonka tukena he ovat. Asukastoimikuntaan liittyvät asukkaat haluavat olla mukana vaikuttamassa talon asioihin, auttaa talon asukkaiden arkea tai luoda esimerkiksi erilaisia ajanviettomahdollisuuksia tai tapahtumia talolla. H2:n mukaan toimikuntaan liittyvät eri ikäiset ihmiset, mutta eniten aikaa vastuutehtäviin kuten puheenjohtajan tehtäviin näyttää olevan niillä, jotka ovat jo jääneet työelämästä pois. Nuoremmat taas ovat aktiivisempia yksittäisissä projekteissa tai tapahtumissa. Asukastoimikunnat koordinoivat myös esimerkiksi yhteistavaroiden lainailua. Yhteistavaroita voi olla esimerkiksi työkalut, joita ei ole tarvetta ostaa omaksi. Asukastoimikunnilla on määräraha käytössä joka vuodelle. Asukastoimikuntien puheenjohtajat osallistuvat muutama kerran vuodessa yhteistyötoimikunnan kokoukseen, jossa käydään läpi koko yhtiön laajuisia aiheita ja päätöksiä. H1:n tehtäviin kuului yhteistyötoimikunnan kokouksen organisoiminen:

Heillä (asukastoimikunnilla) on tota valta päättää yhteisten tilojen käytöstä, he yleensä määrittelee säännöt esimerkiksi just asukastupien tai näitten pesutupien käytölle ja tota sen lisäksi sitten mahdollisesti seuraa siellä miten kiinteistöhuolto tai siivous toimii ja raportoi tarvittaessa siitä sitte meille. (H2)

Haastateltavat kertoivat käyvänsä mielellään asukkaiden luona järjestämässä kokouksia. Vapaamuotoisessa keskustelussa on mahdollisuus kuulla asukkaiden mielipiteitä siitä, mikä taloyhtiössä toimii ja mikä ei. H1 käy mielellään taloilla tapaamassa asukkaita ja katsomassa, miltä asukastilat ja pihat näyttävät. Kehittämistyössä on hänen mielestään tärkeää kuunnella asukkaita, eikä kehittää toimintaa niin sanotusti ylhäältä käsin.

Liian herkästi mun mielest monissa yhtiöissä ehkä lähetään vähän vieraantumaan siitä että et miten meillä asutaan, minkälaisii ne asukkaat on, minkälaiat se niiden arki on, mitä ne oikeesti sinne kaipais. (H1)

H4 painotti pitkäaikaisten ja aktiivisten asukkaiden kuuntelemista siinä, mitkä heidän talon käytännöt ovat. Näin H4:n on helpompi ohjeistaa uusia asukkaita talon tavoille. Viime aikoina erityisesti maahanmuutto on lisääntynyt, ja osa uusista asukkaista on tottunut erilaiseen kulttuuriin ja elämäntapaan. Pitkäaikaiset asukkaat ovat nähneet muutoksen pitkällä aikavälillä ja osaavat kertoa, millaisia käytäntöjä heillä tällä hetkellä on.

Ne pitkäaikaiset asukkaat niinku kultaaki arvokkaapii siinä ku miettii et miten me kerrotaa täst talosta ja että miten me saatas niinku ne uudet asukkaat tavallaa sinne sisään, niinku et ku siel oli tosi paljon sellasii kirjoittamattomia sääntöjä miten aina missäki toimitaan. (H4)

Myös monipuoliset viestintäkanavat tuovat yhteisöön avoimuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa. Asukkailla saattaa olla yhteisiä sosiaalisen median alustoja tai asukassovelluksia yhteydenpitoa varten. Verkkosivuille on mahdollista kehittää erilaisia palautelomakkeita. Sovellusten ja lomakkeiden toivottiin tulevaisuudessa olevan entistä monikäyttöisempiä ja joustavampia.

H6:n pienemmässä asukasyhteisössä ei luonnollisesti ole asukastoimikuntia tai demokratiasääntöjä, mutta kokouksia yhteistä päätöksentekoa varten järjestetään. Päätöksiä ei useinkaan tehdä aina enemmistön mukaan, sillä yhdenkin näkemys asiasta saattaa olla yhtä arvokas tai jopa arvokkaampi kuin enemmistön. Tulee löytää jokaiselle sopiva ratkaisu tavalla tai toisella.

No esimerkiksi noissa asukasvalinnoissa tavallaan on se sosiokraattinen tausta-ajatus siinä että tota et sitä tulevaa asukasta ei valita demokraattisesti et toi otetaan, koska niinkun joku saattaa niinku tietää tai huomata jonkun asian siinä tulevassa asukkaassa joka niinku vaarantaa sen yhteisön sosiaalisen ja taloudellisen turvallisuuden, niin tota se viba on niinku yhtä arvokas ku sen enemmistön näkemys, koska sillä on luultavasti jotai erityist tietoo – – ja sitte yritetään etsiä semmonen vaihtoehto jota niinkun ei vastusteta, tai lyhennetään sitä päätöksen toteutumisaikaa – – sitä voi käyttää muissakin päätöksentekotilanteissa. (H6)

H5 kehittää yhteisöllisyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia kokonaisilla asuinalueilla. Aktiivisen ja vapaaehtoisen osallistumisen kautta asukkaat saavat vaikuttaa omaan lähialueeseensa. Toiminnalla voidaan päästä myös kuntatasolla toteutuvaan paikallisdemokratiaan ja vaikuttamistoimintaan.

4.1.3 Yhteistilat

Kerrostaloyhteisöjen kehittäjät painottivat tilojen merkitystä yhteisöllisyyden muodostumisessa. Perinteisesti nämä tarkoittavat kerhotiloja tai piha-alueita, joissa kokoontua. Uusissa yhteisöllisissä ratkaisuissa tiloihin kuuluu yksityisten asuntojen lisäksi myös yhteisiä oleskelu- tai työtiloja, terasseja, kahvihuoneita tai harrastusmahdollisuuksia kuten kuntosaleja. Yhteistilat luovat pohjan yhteisöllisyydelle ja laajentavat asuinneliötä oman huoneiston ulkopuolelle. Näin ollen asukkaalla on enemmän tilaa käytettävissään, mutta yksityisyys omassa asunnossa säilyy. Erityisesti pienissä asunnoissa laajat yhteiset tilat ovat tärkeitä. Yhteisten tilojen lisäksi asukkaat saattavat jakaa myös tavaroita ja hyödykkeitä kuten työkaluja, yhteiskäyttöautoja tai yhteiskäyttöpyöriä. Yhteisökehittäjät siis tarjoavat asumisen malleja, jotka tukevat yhteisöllisyyden syntymistä ja arkea. Yhteisöllisyyden syntyminen riippuu kuitenkin lopulta asukkaista itsestään: heidän mieltymyksistä, valinnoista ja lähtökohdista.

Mut meillä se niinku mahdollisuus ja ne hyvät lähtökohdat sen yhteisöllisyyden rakentumiseen halutaan niinku huomioida jo siinä talojen suunnittelu- ja rakennusvaiheessa. (H2)

Me fasilitoidaan tämmönen niinkun yhteisöllisyys mahdolliseks et meil on kerhohuonetta tai asukastupaa tai verstasta et siel voi käydä nikkaroimassa jotain – – meil on siel staget, siel voi käydä vaikka teatterikerhon perustaa ja mennä sinne sitte harjottelee teatteria tai samassa tilassa kattoo leffaa yhdessä tai et niinkun kaikki on tämmöstä, se mahdollistaminen on se avainasia siinä. (H3)

Yhteiset tilat rakennetaan keskeisille paikoille, joihin asukkaiden on halutesaan helppo siirtyä. Tilojen tulee olla viihtyisiä, joihin asukas hakeutuu mielellään. Oman huoneiston lisäksi koko naapuruston tulee tuntua kodilta. Yhteisöllisyys voi lähteä muodostumaan luonnollisesti ja itsestään yhteisten tilojen kautta. Haastateltavien mukaan asukkaat käyttävät yhteisiä tiloja mielellään ja pitävät niistä hyvää huolta. Yhteisöllinen kulttuuri kannustaa tilojen vastuulliseen ja arvostavaan käyttöön.

Ne tilat on niin sillei kutsuvat ja semmoset niinku just että sinne tavallaa tahtomattaaki eksyy niihin tiloihin vähän kurkkimaan et mitä siel on ja muuta, ja tota, ni kyl ne omalta osaltaan jo tekee sen että jos sul on lapsia ni sä meet vaikka lasten kaa leikkimään sinne leikkipaikalle, tai sit jos sä oot yksin asuva ni sä meet kurkkimaan sinne että voiskohan siel lukee Hesaria tai voiskohan siel keitellä kahvia tai muuta. (H1)

Tilojen tulee palvella kunkin asuinyhteisön tarpeita ja toiveita, jotta talo muodostuu juuri sen asukkaiden näköiseksi. H4 kertoi kehittävänsä tiloja tarvittaessa yhdessä asukkaiden kanssa. Esimerkiksi käyttämätöntä kerhohuonetta voi tarvittaessa uudistaa ja pohtia sille uusia käyttötarkoituksia.

Sitä (kerhohuonetta) ei oltu käytetty ollenkaan siellä kohteessa moneen vuoteen ja sit se oli lähinnä sellanen niinku varasto tai kaikkien rikkinäisten huonekalujen säilytyspaikka. Sit me niinku heidän (asukkaan) perheen kanssa kutsuttii kyllä kaikki koko tavallaan koko taloyhtiö, kaikki asukkaat jotka halus ni sinne apuun, ni tota apuun uudistaa sitä kerhotilaa, et me eka roudattii se tyhjäksi maalautettii seinät ja sit sen jälkeen pyydettii asukkaat sinne ja sit ideoitii Ikeassa ja koottiin yhdessä kalusteita. (H4)

Uudenlaiset yhteisölliset tilaratkaisut painoutuivat nimenomaan kerrostaloasumiseen, jonka parissa H1, H2, H3 ja H4 työskentelevät. H6:n omakotitaloyhteisössä yhteistä tilaa ovat piha ja saunatilat.

4.1.4 Naapuriapu

Kaikki haastateltavat varmistavat tai kehittävät naapuriavun toteutumista. Eriytisesti epidemia-aikana naapuriavun tarve on lisääntynyt. Osassa taloista ja asuinalueista yhteisöllisyyttä ja naapuriapua on jo luonnostaan, eikä sen kehit-

tämiselle nähdä erityistä tarvetta. Erityisesti kyläyhteisö-tyyppisillä asuinalueilla sekä tietyissä vuokrakerrostaloissa kerrottiin olevan jo valmiiksi yhteisöllinen ja auttavainen kulttuuri.

Meil on ollu semmonen kysely siitä, (asukkaat) kokee että sitä (naapuriavun kehittämistä) ei siellä tarvita, et se on niin luonnollinen osa sitä niitten kyläyhteisömeininkiä. (H5)

Joissain taloissa se tapahtuu niin spontaanisti – – et ei tarvii, se asukastoimikunta toimii ihan niinku omana yksikkönään – –. (H3)

Kerrostaloissa naapuriapu toteutuu muun muassa asukastoimikuntien kautta. Asukastoimikuntien aktiiviset asukkaat olivat esimerkiksi korona-aikana laittaneet rappukäytävien ilmoitustauluille ilmoituksia kauppakäyntiavusta. Talossa saattaa olla muutenkin aktiivisia asukkaita, jotka pitävät toisistaan huolta. Tutuus tukee naapureiden välistä auttamista. Varsinkin ikääntyvät tukevat toisiinsa. Osa haastateltavista on ottanut myös itse yhteyttä talon ikääntyviin ihmisiin varmistaakseen naapuriavun toteutumista.

Soiteltiin kaikki meidän yli 70-vuotiaat asukkaat läpi just tiedustellaksemme vähän heidän tilannetta ja vointia ja onks sitä mahdollista avun tarvetta siellä olemassa et pystyy sitte ehkä jopa yhdistämään näitä ihmisiä siellä samassa talossa. (H2)

Just semmonen tutuus naapurien kanssa mikä siel varmasti on valmiina pohjalla ni on myöskin tähän tilanteeseen tuonu tosi paljon – – mitä kuulee että varsinki vanhemmat yksin asuvat ni et 'no me ollaan sovittu et me käydään koputtamassa toisen oveen päivittäin et toisel on kaikki hyvin ja tota tai soitellaan ja muuta' – – välillä sitte tulee ihan meidän asukkaiden omaisiltaki sellasta palautetta, et jotenki yks mikä lämmitti eniten sydäntä oli että kuttämmönen – – nainen muutti meille ni sit hänen poikansa sano että hänest on niin ihanaa kun hänen äiti asuu täällä kun hän tietää et äidin ei tartte olla yksin. (H1)

Pienemmässä yhteisössä asuva H6 kertoi naapuriapua toteutuvan jatkuvasti esimerkiksi lastenhoidon muodossa. Yhteisö koostuu siis omakotitaloista ja perheistä, ja lapset pystyvät asumaan vuoroviikoin naapuriperheen luona.

Muutettiin tänne yhtä aikaa ja halutaan jakaa elämää toistemme kanssa, että nytte ehkä se on erilaisia perheitten kahdenvälisiä systeemeitä joilla me helpotetaan elämäämme. (H6)

H4 kertoi olleensa kehittämässä uutta naapurikummitoimintaa. Naapurikummi on asukas, joka vastaanottaa uusia asukkaita ja tutustuttaa heitä paikkoihin. Hän toivottaa uuden asukkaan tervetulleeksi ja antaa tietoa talon käytännöistä. Naapurikummi toimii tavallaan ystävänä ja tukena uudessa asuinympäristössä. Naapurikummi toimii myös viestinviejänä asukkaiden ja yhtiön välillä. Naapurikummeja rekrytoitiin alun perin esitteiden avulla. Osa naapurikummeista oli toiminut avuliaana naapurina jo ennen uuden pilotin lanseerausta. Talot, joissa oli naapurikummeja, nähtiin toimivan paremmin ja yhteisöllisemmin kuin muut talot. Asukkaiden nopea vaihtuvuus isoissa taloissa toi haasteita naapurikummitoiminnalle. Taloissa, joihin kaivattiin naapurikummeja eniten, aktiiviset naapurikummit saattoivat muuttaa pian pois. Naapurikummina toimiminen on vapaaehtoistoimintaa ja siihen saa käyttää haluamansa ajan. H4:n mukaan naapurikummit ovat tyytyväisiä toimintamalliin.

Sitte toki kaikissa noissa tapaamisissa missä me tavatti naapurikummeja ni siellä oli aina jotai tarjoilua ja niinku sillee että tavallaa tuntu siltä et he oli tavallaa tosi tyytyväisii siihen et mitä he siitä sit niinku sai. Eikä kukaa heist ollu selkeestikään sen takii et siitä saa jotain (esim. palkkaa). (H4)

Vastavuoroinen naapuriapu näyttää toteutuvan erityisesti ikääntyvien keskuudessa. Toisaalta minkä ikäinen tahansa saattaa tarvita esimerkiksi remontti-, ompelu- tai nikkarointiapua, mikä onnistunee helposti yhteistilojen ja yhteisten työvälinevarastojen kautta.

4.1.5 Ongelmanratkaisu

Ihmisläheiseen työhön kuuluu aina haasteita. Kerrostalossa, omakotitaloalueella tai asuinalueella asuessa naapureita on yleensä aina olemassa, joten heidän kanssaan on hyvä tulla toimeen. Asumiseen kuuluu toisten huomioiminen. Erilaisten ihmisten kohtaaminen, erilaiset elämäntavat, sekä erilaiset toiveet, tarpeet ja odotukset voivat aiheuttaa konflikteja.

Yhteisöllisiä kerrostaloja on erilaisia ja yhteisöllisyys näyttäytyy niissä eri tavoin. Ihmisillä on erilaisia toiveita, odotuksia ja motiiveja asua yhteisöllisesti. Näin ollen ennen muuttoa kannattaa selvittää, miten yhteisöllisyys käytännössä toteutuu, jotta pettymyksiltä säästyttäisiin. H2 ja H3 kertoivat, etteivät

heidän talot oikeastaan poikenneet tavallisesta kerrostaloasumisesta. Yhteisöllisyys ei ole lähtökohta, eikä heille hakeuduta asumaan ensisijaisesti yhteisöllisen toiminnan takia. Heillä asuminen sopii kaikille, joille kerrostaloasuminen sopii. Kerrostaloasumisessa tarvitaan jonkun verran sietokykyä ja ymmärrystä erilaisuutta kohtaan. Yhteistoiminnassa korostuu vapaaehtoisuus.

Meille ei se (yhteisöllisyys) oo niinku lähtökohta, et meille hakeutuis erityisesti asukkaita sen mukaan, et he haluavat olla ehdottoman yhteisöllisiä, et kyl mä niinku sanoisin et tämmönen yhteisöllinen asumisen muoto sopii sellaselle asukkaalle jolle ylipäätään sopii kerrostaloasuminen – – Ei oo pakko osallistuu kaikkiin talkoisiin ollakseen niin sanotusti hyvä naapuri, et tota, ihan tosi monessa tapauksessa se hymy ja moikkaus tekee jo ihan tosi paljon. (H2)

Meille tulee aina silloin tällöin soittoja että 'moi, mä haluaisin muuttaa teille kun mä oon tämmönen niinku et mä teen kaikkee ja et mä sopisin tosi hyvin tähän', ku he ovat saaneet idean et se on semmosta yhteisöllisyyttä et duunataan ja häslätään koko ajan kaikkee, mutta niinku tos äsken puhuttiin, niin yhteisöllisyys on ihan tämmönen ihmisen perustarve, ja yhteisöön voit kuulua tavalla tai toisella. Että ihan samalla tavalla neki on niitä yhteisön jäseniä jotka on hiljaisia ja tykkää viettää aikaa kotona. (H3)

Joillekin asukkaille yhteisöllisyys on ensisijainen motiivi muuttoon. H4 toimi yhteisökehittäjänä kerrostalossa, jonka konseptina on ennen kaikkea yhteisöllisyys. Yksityistilat ovat pieniä, ja yhteistilat laajoja. Talossa vallitsee sosiaalinen ja toimelias ilmapiiri. Asukkaat järjestävät mielellään yhteisiä tapahtumia, ja viettävät aikaa yhdessä. Asukasvalinnassa käytettiin alun perin haastatteluita, jotta taloon saatiin yhteisöllisyydestä kiinnostuneita asukkaita. Jossain vaiheessa haastatteluista luovuttiin eikä asukasvalinnassa enää painotettu yhteisöllisyyttä. Näin ollen uudet asukkaat eivät välttämättä tienneet talon konseptista, mikä aiheutti joissakin tapauksissa ristiriitoja. Uusia asukkaita saattoi myös ahdistaa alkuperäisten asukkaiden sosiaalisuus ja yhteisöllisyys. Asukkailla ei enää ollut samoja motiiveja asua talossa. Kun yhteisöllisyysaspekti asuntohakemukseen taas jossain vaiheessa lisättiin, asukkaat viihtyivät paremmin.

Oli tosi paljon aktiivisia ihmisiä mut sit ne koko ajan sano et 'koko ajan muuttaa uusia joita ei kiinnosta tippaakaan yhteisöllisyys', – – tartuttii siihen ja kehitettii vähän sitä hakemusprosessia koska siel ei niinku, sielt oli tippunu jossai vaihees se yhteisöllisyysaspekti

pois – –, et sit huomattii sinne oliki muuttanu vaa paljon ihmisiä jotka halusivat halvan asunnon – – niin sitte me saattiin sinne niinku tavallaa asuntohakemukseen sellaset pari kysymystä mihin sai vapaamuotoisesti vastata just niinku mitä odottaa siltä yhteisöllisyydeltä, mitä ois valmis tuomaan sinne, niin sitte tota sit se mun mielestä lähti selkeesti paranemaan. (H4)

Erityisesti pienissä asuinyhteisöissä on tärkeää selvittää asukkaiden odotuksia ja yhteisön käytäntöjä etukäteen. Yhteisöllisyys tarkoittaa eri ihmisille eri asioita. Pettymyksiltä voidaan välttyä, jos odotukset ja todellisuus avataan kunnolla ja selvitetään, mitä ne käytännössä tarkoittavat. Erilaiset odotukset voivat H6:n mukaan aiheuttaa niin sanotun rakenteellisen ristiriidan, jota voi olla jälkikäteen mahdotonta korjata. Tarvittaessa voidaan käyttää myös koeaikaa, jolloin yhteisö ja asukas saavat kokeilla asumista ennen virallista sopimusta. Myös mahdolliset vastuut kannattaa sopia etukäteen selkeästi.

Myös selkeä tiedottaminen vahvistaa yhteistä ymmärrystä. Osa haastateltavista kertoi, että suurin osa konflikteista johtuu vain ymmärryksen puutteesta. Tiedotteita ja ohjeita on hyvä olla monipuolisesti ja eri kielillä. Kommunikaatio ja vaikuttamismahdollisuudet ehkäisevät erimielisyyksiä ja väärinymmärryksiä.

Usein ne on sellasia niinku mun mielest tahattomia, semmosii et oikeesti toinen on vaan ajatellu eri logiikalla ku toinen, ja siit tulee semmonen yhteentörmäys, mikä sitte sitte tota jos ei sitä saada jotenki siinä tilanteessa ni sit se saattaa aiheuttaa semmosen väärinkäsitysten kiemuran – – tyypillisimpi on varmaa semmoset et niinku että joku pyykkivan käyttö, et joku ei hae pyykin ajalaan tai joku ei käytäkään pyykkivuoroa minkä on varannu – –. (H1)

Ihmisten kanssa asuessa ja toimiessa ristiriitoja kuitenkin tulee aina enemmän tai vähemmän, vaikka valmistautuminen olisikin tehty huolellisesti. Konfliktitilanteissa yhteisökehittäjän on usein otettava puolueeton asema ja ymmärrettävä molempia osapuolia. Hän tiedustelee molempien kantoja ja näkemyksiä. Hän pyrkii luomaan osapuolille yhteisen ymmärryksen ja keskusteluyhteyden, mieluiten kasvokkain. Joskus yhteisistä säännöistä on toki muistutettava vuokranantajan roolissa. Mikäli ongelma on vakava eikä sitä saada ratkaistua, voidaan käyttää ulkopuolista sovittelijaa. H6 kertoi menetelmistä NVC (*nonviolent communication*) ja tunnepiiri erilaisten kokousten ja neuvotteluiden yhteydessä.

Nonviolent communication eli miten niinku opetellaan puhumaan rakentavalla tavalla – – puhutaan niinku itsestä käsin, et ei sanota että 'sinä teet sitä ja sinä teet sitä', vaan puhutaan että 'minusta tuntuu'. (H6)

(Tunnepiiri) on vähän niinkun että erotetaan noi käytännön asiat ja sitte tunneasiat vähän niinku omiin tapaamisiin. Että usein aina vaan jos puhutaa niistä asioista et ei koskaan kysytä et mitä kenelleki kuuluu – – muuten niist tulee älyttömän pitkiä niistä kokouksista jos pitää puhua et miltä tuntuu ja sit pitäs viel puhua niistä asioista eri juttuja. (H6)

Jokaisen kannattaa siis valita itselleen sopiva asuinyhteisö. Ihmiset haluavat viihtyä asuinpaikassaan, luottaa toisiinsa ja tuntea kuuluvansa joukkoon. Yhteisöllisyys on osa ihmisen perustarvetta.

4.2 Yhteisöllisyyden hyödyt

4.2.1 Sosiaaliset hyödyt ja turvallisuus

Yhteisöllisyyden nähdään tuovan asukkaille turvallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunnetta, jotka parantavat hyvinvointia. Yhteisö voi tarjota turvaa erilaisissa elämänvaiheissa ja vähentää yksinäisyyttä. Yhteisöllisen asumisen sanottiin tuottavan hyötyä erityisesti ikääntyville, lapsiperheille sekä yksin asuville. Tärkeänä pidetään sitä, että lähellä on joku, jonka puoleen kääntyä sukulaisten ja ystävien asuessa kauempana. Turvallisuus liittyy usein tuttuuteen. Kun tietää tai tuntee naapurin, häneen on matalampi kynnyks ottaa yhteyttä tai pyytää tarvittaessa apua. Naapuri tunnetaan hieman paremmin ja on helppoa vaihtaa kuulumisia halutessaan. Kotiympäristön toivottiin olevan enemmän kuin vain oma huoneisto.

Mun mielest se koti on enemmän ku vaan ne niinku oman huoneiston seinät niinsanotusti. – – Jos puhutaa kerrostalosta, koko talo pitää tuntuu kodilta, ja niinku se pihapiiri ja niinku jopa tavaltaa se kortteli, et se on niinku sellanen tavallaa laajennettu käsitem. (H4)

Mä (asukas/yhteisökehittäjä) niinku nään noita mun ystäviä tossa niinku koko ajan, ni se on kiva, ei oo niinku yksin. – – Meil on ollu semmonen et meiän, mun laps ja sitte noitten yksien toisten naapureitten lapsi on vuoroviikoin toistensa luona ni sit meil on aina

vanhemmilla on kahdenkeskistä aikaa, ni tommosia pieniä diilejä on järjestetty. (H6)

Yhteisöllisyyden nähdään vaikuttavan asuinalueen yleisilmeeseen ja turvallisuuteen. Yhteisöllisyys voi vähentää huolimattomuutta ja ilkeämielisyyttä yhteisiä tiloja kohtaan. Kun tiloja arvostetaan ja käytetään aktiivisesti tutun yhteisön kanssa, niistä myös pidetään hyvää huolta. Kasvottomia varattavia kerhohuoneita ja muita tiloja, joissa ei erityisesti viihdytä, saatetaan käyttää vastuuttomammin. Yhteisöllisyyden nähdään lisäävän hyvinvointia ja vähentävän kaikenlaista antisosiaalista käyttäytymistä.

Siel on kuitenkin kahvinkeitintä ja on astiastoo ja on kaikennäköstä telkkarii ja jotkut asukastoimikunnat hankkinu jotain pleikkarii tai muita tämmösii niin tota, aika usein meilt kysytää, et eiks näit tiloja sotketa tai varastella tai muuta, ja oikeesti ei. (H1)

H5:n kohderyhmänä on erityisesti syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt, kuten työttömät ja muut haavoittuvassa asemassa olevat. Yhteisöllisyyden toivottiin vähentävän syrjäytymistä ja huono-osaisuutta. Toisaalta kohderyhmänä olivat kaikki asukkaat. Hän toivoi eri yhteiskuntaluokkien ja ikäryhmien kohtaamista.

Ei sitä yhteisöllisyyttä voi alueilla kehittää niin että kehittäis sitä vaan jollekkin ryhmälle. (H5)

Haastateltavat toivoivat yhteisöllisyyden tulevaisuudessa lisääntyvän ja raja-aitojen madaltuvan. Minä-ajattelusta toivottiin pääsevän yhteisöllisempään ajatteluun naapurustossa. Tulevaisuuden yhteisöllistä asumista verrattiin entisajan kyläasumiseen, jossa olisi enemmän aitoa sosiaalista kontaktia. Yhteisöllisen asumisen koettiin palvelevan ihmisen perustarvetta kuulua yhteisöön ja olla kontaktissa toisten kanssa.

Aletaan niinku miettimään myös mikä olis sille naapurille hyväksi ja kiva juttu, niin sillä saadaan tosi paljon aikaseks. Et kyl oon niinku todella onnellinen siitä et meil on tämmösiä aktiivisia ja innokkaita asukkaita jotka haluaa sitte lähtee näihin toimikuntiin mukaan ja järjestää siellä taloilla kaikenlaista tekemistä. (H2)

Ku semmosta yhteisöllisyyttä aina siinä sit on yhteisiä päämääriä, on niinkun tää harmonia et asutaan yhdessä ja tehdään asioita yhdessä, ja on tää niinkun on sosiaalinen paine pysyä mukana siinä yhteisössä, et asiat voi olla vaan paljon paremmin kuin sillee

että eletään yhdessä mutta eristyksissä ja tavoitteet ei mene samaan linjaan. (H3)

Asukkailla voi olla myös erilaista osaamista ja taitoja, joita lähellä asuvat ihmiset voivat jakaa vastavuoroisesti. Kerrostaloissa saattaa olla esimerkiksi ompelu- tai nikkarointihuone sekä tietokone- ja tulostusmahdollisuus. Eri ikäiset ovat auttaneet toisiaan arkisissa asioissa. Yksi haastateltava mainitsi sosiaalisten hyötyjen lisäksi myös itsensä toteuttamisen hyödyn.

4.2.2 Ekologiset ja taloudelliset hyödyt

Asumisen ekologisuus on ollut nousevana trendinä jo jonkin aikaa ja se näkyi myös haastatteluissa. Yhteisöllisessä asumisessa ekologisuus liittyy ennen kaikkea hyödykkeiden ja palveluiden jakamiseen. Asukkailla voi olla käytössään esimerkiksi yhteistä viljelymaata, työvälinelainaamo, yhteiskäyttöpyöriä tai -autoja. Jakaminen lisää tavaroiden käyttöikä ja vanhat tavarat voivat löytää uuden omistajan kirpputoripalstan kautta. Kaikkea ei ole tarpeen omistaa. Asukkailla saattaa olla myös yhteisesti sovittuja kimppekyytejä tai -tilauksia. Ekologisuus usein kiinnostaa asukkaita ja osa asukkaista on valmiita tekemään työtä ekologisuuden eteen esimerkiksi osallistumalla siivouspäiviin.

Kaikil tämmösil pienillä yksittäisillä jutuilla sil saa jo isoja muutoksia aikaseksi. (H2)

Ollaan perustamassa asukkaiden kanssa tämmöstä yhteistä viljelymaata ja sen lisäksi on tarkoitus semmonen puutarhavälineiden lainaamo asukkaille. (H5)

Esimerkiks kaupunkialueilla missä asunnot on aika pieniä ja aika tiiviisti rakennettua ni sit semmost niinku myöskin jakamistalouden ajattelua – – et sun ei tarvii kaikkee omistaa saatika hillota sinne sun pieniin neliöihin tai pieneen irtainvarastoon. (H1)

Taloudellista hyötyä yhteisöllisestä asumisesta voi olla niin yksilön kuin yhteiskunnan tasolla. Mikäli yhteisöllisyys asumisessa tuottaa hyvinvointia, hyvinvointi hyödyttää sekä asukasta että koko yhteiskuntaa pitkällä aikavälillä. Korjaaminen maksaa usein enemmän kuin ennaltaehkäiseminen.

Jos ei oo niinkun ollenkaan yhteisöllisyyttä, niin antisosiaalinen käyttäytyminen lisääntyy, paikkoja laitetaan rikki, ei kunnioiteta toisen omaisuuksia, varastellaan asioita sun muuta, niin siitä koituu

taloudellisia kuluja – – tulee tämmösiä sosiaalisia ongelmia sitte kerrostaloissa jotka kulminoituu johonki häätöön niin häätö maksaa todella paljon. (H3)

Rakennuttajille yhdessä rakentaminen on edullisempaa kuin yksin rakentaminen. Kun rakennetaan yhdessä, saadaan isommat ja laadukkaammat asukastilat tarkoituksiin, joita ei voi toteuttaa yksityisissä asunnoissa. Tilojen ja tavaroiden jakaminen on myös asukkaalle taloudellisesti edullisempaa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Yhteisöllinen asuminen tarkoittaa yksinkertaistettuna kotitalouksien yksityisiä asuntoja, joita ympäröi yhteiset tilat, yhteistoiminta ja yhteisöllinen kulttuuri. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten yhteisökehittäjät tukevat asukkaiden yhteisöllisyyttä ja millaisia hyötyjä he yhteisöllisessä asumisessa näkevät. Opinnäytetyössä tutkittiin yhteisöllisyyttä niin kerrostaloissa, omakotitalo-alueella kuin kokonaisilla asuinalueillakin. Tulosten mukaan asumisen yhteisöllisyyttä tukevat muun muassa yhteistoiminta, vaikuttamismahdollisuudet, yhteistilat, naapuriapu ja ongelmanratkaisu. Menetelmät ovat sovellettavissa erilaisiin ja eri kokoisiin asuinyhteisöihin, joskin hieman eri muodoissa. Yhteisöllisyyden hyödyiksi kerrottiin sosiaaliset hyödyt, turvallisuus sekä ekologiset ja taloudelliset hyödyt.

Yhteisöllisyys on asukaslähtöistä ja vapaaehtoista, eli asukkaat kehittävät yhteisöllisyyttä itse tarpeidensa mukaan. Yhteisökehittäjä voi kuitenkin tarjota asukkaille mahdollisuuksia ja työkaluja näiden tarpeiden täyttymiseen. Yhteistä toimintaa ja tapahtumia tukemalla mahdollistetaan asukkaiden välistä tutustumista ja yhteistyötä. Asukastoimikuntia, kokouksia ja yhteydenpitovälineitä kehittämällä luodaan vaikutusmahdollisuuksia yhteisiin päätöksiin. Yhteiset viihtyisät tilat luovat pohjaa yhteisöllisyydelle ja tuovat lisätilaa asumiseen yksityisasunnosta poistuttaessa. Naapuriaputoiminta tuo turvaa ja helpottaa arkea. Selkeä ja avoin viestintä, sekä erilaisten ihmisten odotusten ja toiveiden huomiointi ovat osa ongelmien ennaltaehkäisyä ja ratkaisua. Yhteisöllisyys asumisessa voi edistää turvallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunnetta. Hyödykkeiden ja tavaroiden jakaminen tukee ekologisuutta ja taloudellisuutta.

Erityisesti tilaratkaisujen kehittäminen nähtiin yhtenä merkittävänä yhteisöllisyyttä tukevana tekijänä. Uusissa kerrostalokonsepteissa yhteisiin tiloihin kiinnitetään huomiota jo rakennuttamisvaiheessa. Lisäksi esimerkiksi kerhohuoneen uudistaminen, uusien käyttötarkoitusten pohtiminen ja sitä kautta asuinviihtyvyyden parantaminen voisi olla yhteisöllisyyttä ja asuinviihtyvyyttä parantava keino monessa yhteydessä. Myös naapurikummitoiminta on mielestäni hyvä idea erityisesti heikommassa yhteiskunnallisessa ja sosiaalisessa asemassa oleville asukkaille. Naapurikummitoiminnan avulla asukkaat voivat saada tietoa alueen palveluista, vertaistukea ja sosiaalista verkostoa. Voisiko toimeksiantajan Hyvinvoiva asukas -hankkeessa soveltaa naapurikummitoimintaa? Entä voisiko seuraava ohjelmanumero olla pihan tai tilojen kunnostaminen asuinviihtyvyyden ja yhteisöllisyyden kehittämiseksi?

Pohtiessani edellä mainittuja yhteisöllisyyttä tukevia toimenpiteitä ihan tavallisessa kerrostalossa, niistä voisi hyvinkin olla hyötyä. Erilaisia naapureita on todennäköisesti helpompi ymmärtää ja suvaita silloin, kun heidät tuntee hie-man paremmin. Tällöin turhien konfliktien mahdollisuus mahdollisesti pienee. Naapuriavun mahdollisuus luo turvallisuuden tunnetta ja helpottaa tarvittaessa arkea, vaikka läheiset asuisivatkin samassa kaupungissa. Kun yhteisöä arvostetaan, myös yhteisiä tiloja ja ympäristöä kohdellaan usein paremmin. Jakamiskulttuuri ja talon sisäinen sähköinen kirpputorialusta ovat mielestäni myös kokeilunarvoisia keksintöjä. Monella saattaisi myös olla sanottavaa asuinympäristön viihtyisyysasioihin, mutta vuokratalon asukkaalla on harvoin valtaa tai mahdollisuutta tehdä mitään itse asian eteen. Asukkaiden välinen yhteistyö saattaisi olla sekä yhteisöllisesti että taloudellisesti joskus järkevää, mikäli vuokratyhtiön resurssit eivät aina riitä asioiden hoitamiseen. Avointa ja sujuvaa viestintää taloyhtiössä ei myöskään ole koskaan liikaa. Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista pohtia tämänkaltaisten toimenpiteiden toimivuutta käytännössä eri asuinyhteisöissä. Haastattelemini yhteisökehittäjien mukaan ne ovat oikein toimivia käytäntöjä, mutta niitä ei ole vielä jalkautettu kovin moniin taloyhtiöihin.

Opinnäytetyössä käsiteltiin yhteisöllistä asumista laajasti eri tasoilla, ja se toimiikin niin ikään johdantona yhteisöllisen asumisen eri muotoihin. Jatkotutkimuksena voisi keskittyä myös syvemmin johonkin suppeammin rajattuun yh-

teisöllisen asumisen tasoon. Olisi myös mielenkiintoista tehdä eri asukasryhmille kyselyitä, joissa kartoitettaisiin asukkaiden toiveita ja tarpeita asumisviihtyvyyden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi. Yhteisöllisyyden määrittely on kuitenkin tärkeää, sillä yhteisöllisyys voidaan ymmärtää eri tavoin ja siihen voi liittyä paljon ennakkoluuloja. Kyselyillä voitaisiin selvittää, miten ja millä tasolla asukkaat haluaisivat yhteisöllisyyden toteutuvan. Esimerkiksi kerrostaloihin rakennetaan usein automaattisesti kerhohuone, vaikka sille ei välttämättä ole edes tarvetta. Jollekin muulle sen sijaan saattaisi olla tarve. Samalla voisi kysyä, mitä asukkaat olisivat itse valmiita tekemään yhteisöllisyyden ylläpitämiseksi. Kyselyitä voisi toteuttaa melkein mille tahansa jo olemassa olevalle tai tulevalle asuinyhteisölle. Yhteisöllisyys voitaisiin ottaa paremmin huomioon niin kaupunkisuunnittelussa kuin asuinrakennusten suunnittelussa. Toisin sanoen viihtyisyyteen ja yhteisöllisyyteen voisi kiinnittää huomiota jo suunnittelu- vaiheessa.

Yhteisöllisen asumisen hyötyjen esittäminen on saanut myös kritiikkiä, sillä ilmiö on uusi eikä sitä ole vielä tarpeeksi tutkittu. Tieteellistä näyttöä yhteisöllisen asumisen hyödyistä vaikuttaa olevan eniten ikääntyneiden asumiseen liittyen. Näin ollen tarvitaan monipuolisempaa tutkimusta yhteisöllisen asumisen hyödyistä. Tämän tutkimuksen perusteella yhteisöllisestä asumisesta on paljon hyötyä ikään tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Otos on kuitenkin pieni ja yhteisökehittäjät kertoivat vain oman näkemyksensä. Vaikuttaako korostettu yhteisöllisyys asumisessa todella hyvinvointiin ja toimiiko se ennaltaehkäisevästi nyky-yhteiskunnan ongelmiin? Vai onko kenties niin, että perinteiset asumismallit ovat tulleet jäädäkseen ihan syystä? Entisaikaan kyläyhteisöllisyys oli tavallista ja yhteisöllisyyttä syntyi luonnostaan, ehkä jopa olosuhteiden pakosta. Nykyajan yksilökeskeisyys, vapaa liikkuminen ja teknologian kehitys näyttävät saaneet aikaan sen, että asuinpaikan yhteisöllisyyden merkitys on vähentynyt. Molemmilla aikakausilla on puolensa. Entisajan kyläyhteisöllisyyteen tuskin on mahdollisuutta tai syytäkään palata, mutta yhteiskunta tarvitsee mielestäni enemmän valinnanmahdollisuuksia asumisratkaisuihin. Kuten aikaisemmin mainittu, asuntorakentaminen on keskittynyt tuottamaan vain yhdenmukaisia asuntoja, vaikka väestömuutokset ovat luoneet uusia tarpeita yhteisöllisiä asuinratkaisuja kohtaan (Helamaa & Pylvänen 2012).

Yhteisöpedagogiikka yhdistetään usein nuorisotyöhön ja koulumaailmaan, mutta sitä voidaan soveltaa myös asuinympäristöihin. Yhteisökehittäjä antaa mahdollisuuksia asukkaille toimia siten, että yksilöiden välille muodostuu toimivia vuorovaikutussuhteita. Oppiminen on elinikäinen prosessi ja kaiken ikäiset voivat oppia toimimaan entistä paremmin yhdessä. Yhteisöllisessä asuin- ympäristössä toimiessaan asukkaat voivat oppia jakamaan ja ottamaan toiset huomioon. Samalla he voivat kasvaa itse persoonina ja oppia toisiltaan. Yhteisöllinen asuminen yhdistää siis ihmisenä kasvamisen ja aktiivisen kansalaisuuden. Tutustuin opinnäytetyöni aikana yhteisöpedagogeihin, jotka työskentelevät vuokra-asuntoyhtiöissä yhteisöllisyyden monipuolisina kehittäjinä. He kertoivat humanistisen koulutuksen antaneen taitoja ihmisten ymmärtämiseen ja ongelmien käsittelyyn.

Nuorisotyön näkökulmasta yhteisöllinen asuminen voi tuottaa tukea itsenäisen elämän aloittamiseen (Helamaa & Pylvänen 2012). Voidaan myös todeta, että esimerkiksi nuorten perinteisissä soluasumisen malleissa kaivataan enemmän vaikuttamismahdollisuuksia ja matalan kynnyksen mahdollisuuksia yhdessä oloon ja tekemiseen. Tämä edellyttää uudenlaista ajattelua esimerkiksi opiskelijavuokranantajatahoilta. (Lehtoruusu 2018.) Erityistä tukea tarvitsevien kohderyhmien, kuten yksintulleiden nuorten turvapaikanhakijoiden, osallisuutta ja sopeutumista yhteiskuntaan voidaan tukea esimerkiksi yhteiskuntakummi-konseptilla (Puumala & Kuusisto 2019). Yhteisöllinen asuminen voi vähentää nuorten yksinäisyyttä, tarjota vertaistukea ja matalan kynnyksen ratkaisuja sosiaalisten kohtaamisten lisäämiseen yksilön elämässä (Peltonen 2020; Krubally & Kähkönen 2020). Yhteisöllisyyden on tutkittu myös tukevan lapsen ja nuoren kehitystä ja tuottavan erilaisia taitoja tulevaisuutta varten (Ahvenainen ym. 2009).

Hyvinvoiva asukas -hankkeessa sekä muutamassa muussakin yhteydessä yhteisökehittäjä toimi nimikkeellä yhteisömanageri. Yhteisömanagerin toimenkuvat ja nimikkeet vaihtelevat, eli toimenkuva ei ole vielä vakiintunut. Yhteisömanagereita on erilaisia, mutta heillä on myös paljon yhteistä. Epävirallisen yhteisökehittäjän roolin voi toisaalta ottaa kuka tahansa, joka työskentelee ihmisten kanssa. Esimerkiksi erilaisissa johtotehtävissä työskentelevät ammattilaiset huolehtivat yhteisöstään. Myös heikompiosaisten, tukea tarvitsevien ja

iäkkäiden asumisessa yhteisöllisyyden kehittäminen on erityisen tärkeää. Toisaalta mikäli yhteisöllinen asuminen ennaltaehkäisee yhteiskunnan ongelmia, yhteisökehittäjää tarvitaan myös itsenäisesti toimeentulevien asukkaiden keskuudessa. Nähtäväksi jää, miten yhteisökehittäjän työ asumisalalla kehittyy.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan mitata saturaatiolla eli kylläntymisellä. Saturaatio tarkoittaa sitä, että eri lähteistä saadut tulokset alkavat toistua. Yksi havainto ei siis riitä saturaatioon. (Kananen 2017, 179.) Tutkimustulokseni pohjautuvat siihen, että haastateltavien puheessa oli yhtäläisyyksiä toisiinsa verrattuna. Esimerkiksi turvallisuus yhteisöllisyyden hyötynä toistui jokaisen haastateltavan puheessa. Lisäämällä haastateltavien määrää olisi tutkimustulos ollut vieläkin luotettavampi. Haastateltavien määrä oli kuitenkin sopiva ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhön.

Vahvistusta omille tutkimustuloksille voidaan hakea myös aikaisemmista tutkimuksista, joissa on saatu samoja tuloksia (Kananen 2017, 179). Huomasin tuloksissa paljon yhtäläisyyksiä aiempiin selvityksiin yhteisöllisen asumisen hyödyistä ja käytössä olevista yhteisöllisyyden kehittämisen menetelmistä.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää kahden tutkijan sama lopputulos. Aineiston teemoittelu ja koodaaminen voi olla tulkinnanvaraista. Joskus on sanottu, että tulkintoja on yhtä monta kuin on tulkitsijoitakin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että samaan tutkimusongelmaan voitaisiin saada kovin erilaisia tulkintoja. (Kananen 2017, 179.) Aineistosta nostamani teemat ovat mielivaltaisia, sillä joku toinen olisi saattanut nostaa esiin muita teemoja. Mikäli toinen tutkija päätyisi samoihin tuloksiin, se lisäisi tulkinnan ristiriidattomuutta eli sisäistä validiteettiä.

Tutkittavien riittävän informaation tulisi sisältää tutkimuksen tekijän yhteystiedot, tutkimuksen aihe ja tavoite, aineistonkeruun toteutustapa, tieto osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja tutkimusaineiston käsittelyn luottamuksellisuus (Kananen 2017, 194). Tutkittavat ilmaisivat suostumuksensa osallistumiseen, kun olin lähettänyt saatekirjeen heille sähköpostitse. Vaikka kyse ei ollut arkaluonteisesta tai henkilökohtaisesta aiheesta, päätin käsitellä haastatteluaineistoa tutkimustuloksissa anonymisti. Opinnäytetyö ei sisällä haastateltavien ni-

miä tai työpaikkoja. Tämä parantaneet tutkimuksen luotettavuutta vähentämällä painetta antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Sosiaalisesti suotavien vastausten mahdollisuus on toki kuitenkin olemassa haastattelussa, jossa annetaan tuntemattomalle tietoa omasta työstään.

Opin opinnäytetyön aikana paljon yhteisöllisestä asumisesta ja yhteisöllisyyttä tukevista menetelmistä. Haastatteluvaihe vaati verkostoitumistaitoja, jotka ovat myös tärkeitä työelämässä. Tutkimuskysymykset ratkaistiin ja näen opinnäytetyöprosessin kokonaisuudessaan onnistuneena. Opinnäytetyö selkeyttää yhteisökehittäjän toimenkuvaa ja tuloksia voi soveltaa esimerkiksi taloyhtiöissä, isännöinnissä, lähiötyössä tai asuinyhteisöjen suunnittelutehtävissä. Tulokset vahvistavat myös yhteisöllisyyden merkitystä ja tärkeyttä asumisessa.

Yhteisöllinen asuminen on käsitteenä monitulkintainen ja ilmiönä uusi varsinkin Suomessa. Näin ollen se siitä kaivataan lisää tietoa ja tutkimusta. Yhteisöllinen asuminen herättää usein ennakkoluuloja ahtaista hippikommuuneista, oman rauhan puutteesta tai pakkoasumisesta epäviihtyisässä opiskelijajoukossa. Näin ei kuitenkaan tarvitse olla. Kuten aiemmin mainittu, yhteisöllisyydellä tarkoitetaan yhteenkuuluvuutta, osallisuutta, liittymistä ja identifioitumista johonkin sellaiseen, jonka kokee arvokkaaksi (Leponiemi 2019). Yhteisöllisyys on myös tunnetta ryhmän sisäisestä luottamuksesta ja turvallisuudesta. Yhteisön jäsenet kokevat olevansa merkityksellisiä itselleen ja toisilleen. (Birck 2020.) Yhteisöllinen asuminen ei myöskään sulje pois yksityisyyttä. Se voi myös tarkoittaa laajemmin koko asuinaluetta tai kaupunkia. Jään mielenkiinnolla seuraamaan yhteisöllisten asumisratkaisujen kehittymistä.

LÄHTEET

Ahvenainen, J., Ropponen, P. & Tiihonen, A. 2009. Yhteisöllisyys voimavarana. Kasvaminen Tuulenkyllän asuinyhteisössä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://docplayer.fi/32627801-Yhteisollisyys-voimavarana-kasvaminen-tuulenkyllan-asuinyhteisossa.html> [viitattu 25.6.2021].

Alastalo, M., Åkerman, M. & Vaittinen, T. 2017. Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori J. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 214–232.

Autio, H. 2018. Kankaan monisukupolvinen kortteli. Yhteisöllisyyden tukemisen suositukset. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/154718/Autio_Henna.pdf?s [viitattu 6.6.2021].

Birck, R. 2020. Pieni yhteisöllisyysopas. Vinkkejä yhteisöllisyyden kehittämiseen. Käräjätörmän monisukupolvinen yhteisökylä -hanke. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.karajatorma.fi/wp-content/uploads/2020/09/Pieni-yhteiso%CC%88llisyysopas-RB.pdf> [viitattu 15.5.2021].

Blomberg, J. 2014. Yhteisömanagerointi ja uusi kaupunkikulttuuri. Case-esimerkkinä siivouspäivä. Metropolia ammattikorkeakoulu. Vyyhti-verkostot, yrittäjyysosaaminen ja yhteistoiminnallisuus luovilla aloilla -hanke. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://vyyhti.metropolia.fi/wp-content/uploads/2014/02/Jaakko_Blomberg_-_Yhteisömanagerointi_ja_uusi_kaupunkikulttuuri_2014.pdf [viitattu 31.5.2021].

Carrere, J., Reyes, A., Oliveras, L., Fernández A., Peralta, A., Novoa, A. M., Pérez K. & Borrell C. 2020. The effects of cohousing model on people's health and wellbeing: a scoping review. *Public Health Reviews* 41, artikkelinnumero 22. Verkkojlehti. Saatavissa: <https://publichealthreviews.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40985-020-00138-1#Abs1> [viitattu 15.5.2021].

Chiodelli F. & Baglione V. 2013. Living together privately: for a cautious reading of cohousing. *Urban Research & Practice* 7, 20–34. Verkkojlehti. Saatavissa: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17535069.2013.827905> [viitattu 6.6.2021].

Dufva, M. 2020. Megatrendit 2020. Sitran selvityksiä 162. Helsinki: Sitra. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf> [viitattu 30.5.2021].

Economic & Social Research Council. 2016. Cohousing: Shared Futures. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://ukcohousing.files.wordpress.com/2016/06/cohousing_shared_futures_final-web.pdf [viitattu 15.5.2021].

Eronen, K. 2019. Hiljaista turvallisuutta? Tutkielma sukupolvien välisestä vuorovaikutuksesta Sukupolvienkorttelissa. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaalitieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/302871/Eronen_Sosiologia.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 1.5.2021].

Glass, A. P. 2013. Lessons Learned From a New Elder Cohousing Community. *Journal of Housing For the Elderly* 27, 348–368. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02763893.2013.813426> [viitattu 1.6.2021].

Haapasalo, I. 2010. Helsinki Townhouse-kilpailu. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Diplomityö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/123456789/6876/haapasalo.pdf?sequence=7&isAllowed=y> [viitattu 26.6.2021].

Hankesuunnitelma. 2020. Hyvinvoiva asukas – Yhteisöllisen asumisen kehittäminen Etelä-Savossa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti.

Harjunen, J. 2016. Miten asuinyhteisöä tehdään ryhmärakennetussa kerrostalossa? Yhteisöllinen asuminen postmodernina yhteisöllisyytenä ja tilallisena kysymyksenä. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta, sosiologia. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/167189/Harjunen_Sosiologia.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 4.6.2021].

Helamaa, A. & Pylvänen, R. 2012. Askeleita kohti yhteisöasumista: Selvitys yhteisöasumisen muodoista ja toteuttamisesta. MONIKKO-hanke: Moninaisten yhteisöllisten asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämispilotit. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos. Asuntosuunnittelu. Julkaisu 6. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/116764/monikko_askeleita_kohti_yhteisoasumista.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 9.2.2021].

Hyödynmaa, M. 2020. Voiko kimppakämpä olla koti? Kriittisen kodin maantieteen näkökulma yhteisasumiseen. Helsingin yliopisto. Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/316108/hyodynmaa_mia_pro_gradu_2020.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 21.2.2021].

Isola, A.-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 33. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1 [viitattu 15.5.2021].

Janhonen J. 2018. Mitä yhteisömanageri tekee? CMAD. Blogi. Saatavissa: <https://2019.cmad.fi/postaukset/mita-yhteisomanageri-tekee> [viitattu 31.5.2021].

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.

Kananen J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kauhanen, A. 2011. Yhteisöllisen pedagogiikan ABC. Koulun yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittäminen nuorisotyön keinoin. Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hanke. Humanistinen ammattikorkeakoulu. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.tyoelamanverkko-opisto.fi/materials/yhteisollisen-pedagogiikan-abc.pdf> [viitattu 24.5.2021].

Kerovuori, J. 2012. Hankeneuvonantajan tehtävät asuinyhteisön vuorovaikutteisessa rakennuttamisprosessissa. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin koulutusohjelma. Diplomityö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/128387/kerovuori.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 24.6.2021].

Keskitalo, E. 2020. Yhteisöjen kehittämisen lähtökohtia ja mahdollisuuksia. Teoksessa Vuokila-Oikkonen, P., Hyväri, S. & Keskitalo, E. (toim.) Asukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina – Kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä. Helsinki: Diakonia ammattikorkeakoulu, 29-39. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/336741/DIAK_Tyoelama19_WEB.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 26.6.2021].

Krubally, K. & Kähkönen, T. 2020. ”No kaikkien pittää puhaltaa yhteen hiileen, eihän se homma muuten pelitä” – Nuorten kokemuksia yhteisöllisyydestä ja sen kehittämisestä. Karelia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/352487/Krubally_Kahkonen_2020_12_04.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 6.6.2021].

Lagerstam, C. 2017. ”On mahtavaa innostaa ja innostua muiden kanssa” – Yhteisömanagerina Crazy Townilla. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140039/Lagerstam_Charlotta.pdf?sequence=1 [viitattu 1.6.2021].

Laine, M., Helamaa, A., Kuoppa, J. & Alatalo, E. 2020. Bricolage in Collaborative Housing in Finland: Combining Resources for Alternative Housing Solutions. *Housing, Theory and Society* 37, 101–117. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14036096.2018.1492438> [viitattu 6.6.2021].

Lehtoniemi, L. 2018. Puheenvuoro: Opiskelija-asuminen voi olla tulevaisuuden asumisen suunnannäyttäjä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA). WWW-dokumentti. Saatavissa: [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAviesti/ARAviestin_verkkoartikkelit/PUHEENVUORO_Opiskelijaasuminen_voi_olla_\(45763\)#_ftnref1](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAviesti/ARAviestin_verkkoartikkelit/PUHEENVUORO_Opiskelijaasuminen_voi_olla_(45763)#_ftnref1) [viitattu 1.6.2021].

Leponiemi, U. 2019. Kollektiivinen kapasiteetti. Yhteisöllisyys pienen kunnan johtamisessa. Tampereen yliopisto. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/117941/978-952-03-1304-3.pdf?sequence=2&isAllowed=y> [viitattu 12.4.2021].

- Lintumäki, A. 2019. Hyvinvoiva asukas on yhteisön voimavara. *Nuorisotyö* 3, 26-27. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/347352/Rinnakkaistallenne_Hyvinvoiva_asukas_on_yhteison.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 9.2.2021].
- Lintumäki, A. & Vesterinen, A.-S. 2020. TKI-asiantuntija/yhteisömanageri & projektipäällikkö. Teams-kokous 10.12.2020. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.
- Maununaho, K. 2019. Yhteisölliseen asumiseen kuuluu myös yksityisyys. *Kaleva*. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.kaleva.fi/yhteisolliseen-asumiseen-kuuluu-myos-yksityisyys/1695185#kommentit> [viitattu 3.6.2021].
- Mylläri, S. 2014. Yhteisöllisyys kyläyhteisössä – Noppalaasuus on ihmisiä yhdistävä asia. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/71519/Sarianne_Myllari.pdf [viitattu 1.6.2021].
- Paavolainen, T. 2021. Yhteisöllisyys asumisessa. Katsaus ikääntyneiden yhteisölliseen asumiseen. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Koske. Raportteja 51. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://koskeverkko.fi/wp-content/uploads/2021/02/Paavolainen_raportteja_51.pdf [viitattu 23.5.2021].
- Peltonen, J. 2020. Asumisella yksinäisyyttä vastaan. Tutkimus nuorten yhteisöllisen asumisen mahdollisuuksista. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/340617/Peltonen_Jenna.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 22.2.2021].
- Prepula, E. 2010. Yhteisöllisyys taloyhtiön voimavarana. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20714/Prepula_Elisa.pdf?s [viitattu 28.6.2021].
- Puumala, E. & Kuusisto, A.-K. 2019. Yhteiskuntakummi. Osallisuuden tarvelähtöinen tukeminen. *Konsepti* 1. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://societalsustainability.fi/wp-content/uploads/2021/03/Yhteiskuntakummi.pdf> [viitattu 31.5.2021].
- Rask, M. & Ertio, T. 2019. Yhteisluomisen tutka. Malli osallisuustoiminnan kokonaisvaltaiseen arviointiin. Kansalaisen kuulut ja kuplat -tutkimushanke, 2/2019. Helsinki: Demos Helsinki. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/304554/Bibu_Policy_Brief_2_verkko_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 21.5.2021].
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html> [viitattu 9.2.2021].
- Sampson, R. J., Raudenbush, S. W. & Earls, F. 1997. Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science* 277, 918–924.

Verkkolehti. Saatavissa: <https://science.sciencemag.org/content/277/5328/918> [viitattu 4.6.2021].

Sarviaho, A. 2019. Innostu ja innosta yhteisössä. Oulun rajakyläläisten kokemuksia osallisuushankkeessa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Opin-
näytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/291110/Sarviaho_Annika.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 12.4.2021].

Sato. 2017. Saton studiokotiin yhteisömanageri: "Yhteisöllisyydellä taistellaan yksinäisyyttä vastaan". WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sato.fi/fi/asukkaalle/asukastiedotteet/release631058> [viitattu 10.2.2021].

Savolainen, K. 2016. "Siitähän tulee itelleen kauheen hyvä mieli". Yhteisöllisyyden vaikutukset koettuun hyvinvointiin. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opin-
näytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/108276/Savolainen_Katja.pdf?sequence=1 [viitattu 28.6.2021].

Tampereen yliopisto s.a. ASUTUT – Kestävän Asuntoarkkitehtuurin Tutkimusryhmä. Asuminen muutoksessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sustainablehousingdesign.com/housing-in-change.html> [viitattu 31.5.2021].

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Asukas- ja asiakasosallisuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/asukas-ja-asiakasosallisuus> [viitattu 21.2.2021].

Tummers, L. 2015. The re-emergence of self-managed co-housing in Europe: A critical review of co-housing research. *SAGE Journals* 53, 2023–2040. Verkkolehti. Saatavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0042098015586696> [viitattu 6.6.2021].

Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuulenkylä s.a. Tuulenkylä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://koti.tnnet.fi/tuulenkyla/index.html> [viitattu 25.6.2021].

Teemahaastattelurunko

Teema 1: Yhteisöllinen asuminen

1. Mitä yhteisöllinen asuminen teillä tarkoittaa?
2. Kenelle yhteisöllinen asuminen sopii?
3. Miten tilat ja rakennus tukevat yhteisöllisyyttä? Miten yhteisiä tiloja käytetään?
4. Onko mielestäsi tärkeää, että asukkailla on samat motiivit ja odotukset asua yhteisöllisesti? Olisiko motiiveja ja odotuksia tarpeen selvittää etukäteen?
5. Mitkä ovat yleisimpiä haasteita? Miten asukkaiden erimielisyyksiä selvitetään? Miten niitä ennaltaehkäistään?
6. Millä menetelmällä asukkaat valitaan?
7. Miten eri elämäntilanteessa ja -iässä olevia asukkaita innostetaan mukaan yhteisölliseen toimintaan?
8. Kannustetaanko vertaistukeen tai naapuriapuun? Vaatiiko tuki ja apu läheisiä suhteita, vai onko kynnyksellä auttaa matala?
9. Miten me-henkeä vahvistetaan?
10. Miten yhteisöllinen asuminen tukee ekologisuutta?
11. Miten yhteisöllinen asuminen tukee taloudellisuutta?
12. Miltä tulevaisuuden yhteisöllinen asuminen näyttää?
13. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin yhteisöllisyydestä tai toiminnastanne yleisesti?

Teema 2: Yhteisökehittäjän toimenkuva asuinyhteisössä

1. Mitä työtehtäviisi kuuluu? Millainen on tavallinen työpäiväsi?
2. Mikä on työssäsi haastavinta?
3. Entä mikä palkitsevinta?
4. Keiden kanssa työskentelet?
5. Millä koulutuksella teet työtäsi? Miten koulutus on vastannut työnkuvaa?
6. Olisiko työelämässä tarvetta yhteisökehittäjä-koulutukselle? Mitä tähän koulutukseen voisi sisältyä?
7. Tarvitaanko yhteisökehittäjää vain yhteisöllisen toiminnan alussa, vai pitkäaikaisesti?
8. Missä yhteisökehittäjää tarvitaan? Millaisia tulevaisuuden työnkuvia voit kuvitella?
9. Miten yhteisökehittäjän toimenkuvaa voisi hyödyntää lähiössä?
10. Jotain lisättävää?